

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 5 (450), година XXXIII

21 май 2015 година

1150 ГОДИНИ ОТ ПОКРЪСТВАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ

На стр. 10 – 11

**Меморандум за сътрудничество
 подписа Пловдивският
 университет и Българската
 аутсорсинг асоциация**

На стр. 18

Земята след хората

На стр. 19

**Педагожка и юрист спечелиха
 титлите *Мис* и *Мистър* ПУ**

На стр. 24

Покръстването на Преславския двор. Художник: Николай Павлович

Общото събрание избра ръководни органи на Пловдивския университет

На 20 април 2015 г. беше свикано Общото събрание на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, за да избере нови ръководни органи на висшето училище. Събитието се проведе в Новотел „Пловдив“, като дневният ред включваше отчет на ректора проф. д-р Запрян Козлуджов за периода от 1.03.2011 г. до 31.03.2015 г., отчет на председателя на Контролния съвет проф. д-р Димитър Мекеров, избори за нов председател и заместник-председател на Общото събрание, ректор, Контролен съвет, Академичен съвет и др.

Сред най-важните и видими моменти на този форум беше задаването на нов модел и тон на отношенията, на усещането

за единност на академичната общност на Пловдивския университет по отношение на приоритетите и ценностите, които трябва да се отстояват. Нямахме ги проявите на противопоставяне, на нетърпимост, на секторна заинтересованост, които сме наблюдавали при подобни избори през последните 25 години. И като че ли причината не е само в единствената кандидатура за ректор. От думите на всички изказали се личеше, че посоката, в която върви Университетът, е правилна и за да продължи това движение, трябва да усилят усилия не само от страна на ръководството, но и на всички останали нива.

На стр. 6 ➔

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

на проф. д-р Запрян Козлуджов – ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, за периода 1 март 2011 – 31 март 2015 година

Изминалият четиригодишен период може да бъде определен като успешен по отношение на цялостното развитие на ПУ „Паисий Хилендарски“, независимо от доста сложните политически и икономически обстоятелства. Ще спомена накратко предизвикателствата, с които университетското ръководство трябваше да се справи. През периода се сменяха пет правителства – 3 редовни и 2 служебни, – които трябваше да решават нелеки икономически и финансови проблеми. Сериозно **предизвикателство** пред академичното ръководство беше работата в такава ситуация, търсенето и намирането на общ език и подкрепа от доста различни като визия и ориентация управленски субекти.

Проф. д-р Запрян Козлуджов

Към първото предизвикателство се прибави и **още едно** сериозно и обективно – по време на мандата се появиха кандидатстудентските средношколски випуски от времената с най-ниска раждаемост в България. Демографската криза пряко рефлектира върху развитието на университетите, защото предлагането на възможности за придобиване на висше образование осезаемо надхвърляше тяхното търсене.

Третият неблагоприятен фактор беше свързан с бюджетните субсидии за държавните университети, които малко преди началото на мандата (август 2010 г.) бяха намалени драстично за втори път с 30% и се върнаха на равнищата отпреди 10 – 12 години (693 лв. базова издръжка при 963 лв. през 2008 г.). Същевременно беше въведена прекрасна като замисъл и твърде проблематична като реализация рейтингова система. Резултатите от нея постепенно започнаха да се обвързват и да влияят върху финансирането на висшите училища.

В тази нелека обстановка пред университетското ръководство стоеше задачата да съхрани академичната привлекателност и финансовата стабилност на ПУ и да осигури условия за по-нататъшното възходящо развитие на институцията.

Доколко и как се справихме с горепосочените предизвикателства, ясно открити още в предизборната платформа, с която преди четири години спечелих доверието ви?

Ще обвързва по-нататък отчета си с ангажиментите, които поех пред вас тогава. При изпълнението им винаги съм се ръководил от три основни принципа:

- Реализъм
- Прагматизъм
- Отговорност

Още в самото начало на мандата за изпълнение на поетите ангажименти ректорското ръководство разработи мащабна стратегия за устойчиво развитие на Университета до 2020 година. В нея ясно се формулира мисията на ПУ, основната задача и цел на институцията в посочения период: „Утвърждаване на Университета като водеща българска образователна, изследователска и културна институция с европейско лице и модерна инфраструктура“, както и основните дейности за осъществяване на тази цел.

След внимателно обсъждане и отчитане на направените предложения и изразените становища Стратегията беше окончателно приета от АС на ПУ на 19.12.2011 г. На същото заседание беше приета и конкретна времева план-програма за първия етап от изпълнението на стратегията, насочен главно към предстоящата тогава поредна институционална акредитация на ПУ.

Преди 4 години ясно посочих основните управленски приоритети, около които се обедини целият ръководен екип и които впо-

следствие бяха подкрепени от нашата университетска общност. Те обхващат основните типове дейност, които определят облика на Университета като научна и образователна институция, както и неговата инфраструктура.

I. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И УНИВЕРСИТЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Приоритет на управленския екип беше не просто да съхрани финансовата стабилност на Университета, а да осигури допълнителни приходи и финансиране като необходимо условие за реализиране на останалите ангажименти и заявени цели.

През отчетния период не позволихме никаква негативна промяна в материалния статус на преподавателите и служителите. Напротив – номиналният ръст на работните заплати е над 22%, а ако се включат допълнителните трудови възнаграждения, коледните заплати, приходите от магистърски програми и кандидатстудентските кампании, ръстът на средната брутна работна заплата достига 26,5%.

През мандатния период с решение на АС след задълбочен анализ на финансовото състояние на Университета **три пъти е повишавана основната месечна работна заплата** – през ноември 2011 г., януари 2014 г. и последно през февруари 2015 г.

От ноември 2011 г. се увеличи допълнителното възнаграждение за научна степен – за образователната и научна степен **„доктор“ с 25%** и за научната степен **„доктор на науките“ с 10%**.

От април 2012 г. се промени таблицата за изчисляване на допълнителното възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит, **или т.нар. клас** прослужено време, с което се увеличи **средно с 2% това възнаграждение**. За лицата с трудов стаж **24 и повече години увеличението е 2,4%!**

Ръстът на основните месечни заплати на преподавателския персонал по длъжности и заплатите на преподавателския персонал според образованието в Пловдивския университет е показан в таблицата по-долу.

Ръст на основната месечна работна заплата, допълнително възнаграждение за научна степен по длъжности за периода 01.2011 г. – 02.2015 г.

№	Наименование	Януари 2011	Ноември 2011	Януари 2014	Февруари 2015
1	Професор	971	1020	1071	1125
2	Доцент	841	883	927	973
3	Главен асистент	707	742	779	818
4	Асистент	637	669	702	737
5	Админ. персонал с висше образование	532 – 591	559 – 620	587 – 651	615 – 684
6	Персонал със средно образование	461 – 480	484 – 504	508 – 529	533 – 555
7	Персонал с основно образование	406	426	447	469
8	ОНС „доктор“	200	250	250	250
9	НС „доктор на науките“	500	550	550	550

Средното номинално увеличение на месец за мандата е:

За професор:

+154 лв. ОМЗ + 50 лв. НС + 4 лв. клас + 89 лв. от 13-ата заплата = 297 лв.

За доцент:

+132 лв. ОМЗ + 50 лв. НС + 3 лв. клас + 77 от 13-ата заплата = 262 лв.

За главен асистент д-р:

+111 лв. ОМЗ + 50 лв. НС + 3 лв. клас + 65 лв. от 13-ата заплата = 229 лв.

Наред с нарастването на работната заплата за първи път в историята на Университета беше осигурено допълнително целево финансиране за развитие на материалната база в размер на 5 милиона и 200 хиляди лева.

Основен проблем пред ПУ е недостатъчната и недобре развита материална база, поради което през отчетния период ръководството постави акцент върху дейностите, свързани с развитието на университетската инфраструктура. Бяха реализирани важни и мащабни проекти и спокойно мога да заявя, че в тази посока не просто изпълних, а преизпълних поетите в предизборната ми платформа ангажименти.

В кратки срокове бе изграден и открит нов, модерно обзаведен и оборудван учебноаудиторен комплекс, включващ една голяма нова аудитория и шест нови семинарни зали (една от които изпълнява и ролята на учебна съдебна зала). В рамките на същата сграда бе обособен новият научноизследователски комплекс, заедно с прилежащата конферентна зала „Компас“. Неслучайно т.нар. „западно продължение“ на сградата на Ректората получи престижната Първа награда за застрояване и развитие на архитектурния комплекс „Фасада на годината 2013“.

В рамките на мандата бе изцяло новопостроен, преобразен и преоборудван Университетският информационен център – едно от важните лица на Университета, в което кандидат-студентите осъществяват първия си досег с институцията ни.

През отчетния период бе построен и оборудван първият в страната Университетски технологичен център, като строително-монтажните работи (СМР) на стойност 440 хиляди лева бяха за сметка на спечелен проект по структурни фондове.

В сградата на Ректората бе изцяло обновен Учебният театър (СМР на стойност 100 хиляди лева) – днес студентите от специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“ разполагат и се радват на прекрасна камерна зала и професионално оборудвана сцена.

Отново в централната сграда бе обособен и обзаведен съобразно с актуалните технологични изисквания нов сървърен център. Придобивка за преподавателите и служителите от Ректората е т.нар. „Ф10“ (десети факултет) – нов и уютен клубен ресторант. Инвестициите за реализацията на този проект са изцяло за сметка на неговите наематели.

През изминалия мандат започна усвояването на терените на бул. „България“, които Университетът спечели след сагата с Министерството на отбраната през 2009 г. За по-малко от година бе построена и открита уникална многофункционална спортна зала, с което коректно изпълних поетия преди 4 години ангажимент. Основните средства в размер на 3 милиона лева бяха целево осигурени. Изпълнението на проекта получи изключително висока оценка и специалната награда „Сграда на годината 2013“ в престижния ежегоден конкурс на браншовите организации в областта на строителството и архитектурата.

Малко след завършването на залата ръководството успя (наистина отново след немалко усилия, срещи и разговори) да осигури целево финансиране в размер на 2 милиона лева за строеж на студентски общежития, от които Университетът има остра нужда. За една година първото от тях е вече факт – това е първото изцяло новопостроено студентско общежитие в България след 1989 година. То отговаря на всички съвременни изисквания. Изграждането му надхвърля поетите от мен ангажименти, но то е показателен жест към нашите студенти и техните потребности и поредната стъпка в реализацията на цялостния проект за създаване на съвременен университетски кампус.

През отчетния период в Нова сграда, на мястото на старото интернет кафе, бе изцяло новоизграден Център по изкуствата „Аполон“, който се стопанисва от катедрите „Музика“ и „Естетическо възпитание“ към Педагогическия факултет. Той включва концертна и изложбена зала и шест малки студия за обучение на студентите от специалностите към катедра „Музика“.

Не искам да пропусна и новопостроения малък храм „Св. Паисий“ (със средства изцяло от дарения) и да благодаря специално на всички дарители и спомоществатели.

Сред инвестиционните ми приоритети от предизборната платформа в областта на социалната политика бяха модернизацията и ремонтът на морската база в гр. Ахтопол. В началото на мандата бе изработен подробен архитектурен проект за преустройство на сградата. След внимателно обсъждане в АС и отчитане на мнението на синдикатите се отказахме от реализацията му, определяйки я като нецелесъобразна поради изключително високата ѝ стойност – около 1 милион лева. В замяна на това с минимални средства – около 25 хиляди лева, бе изцяло модернизирани първият етаж на УТБ в с. Загражден. Тази ниска себестойност беше постигната и благодарение на изключителната помощ и всеотдайна работа на стопанина и домакина на базата г-н Стоян Марчев.

II. УЧЕБНА ДЕЙНОСТ И ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРОЦЕС

Това е вторият и основен тип дейност, която определя облика и статуса на ПУ (подробен и пълен отчет е направен от ресорния заместник-ректор доц. д-р Мария Стоянова).

Пред вас ще споделя съвсем накратко реализацията на някои мои виждания и поети ангажименти във връзка с организацията и провеждането на КСК и организацията на учебно-образователния процес. Без да съм ръководил пряко кампаниите, и през 4-те години съм имал непосредствен поглед и контрол върху провеждането им. Факт е, че през всичките тези години Университетът ни се радва на траен и устойчив кандидат-студентски интерес. Няма друго държавно висше училище от подобен на нашия мащаб, което и през четирите години да изпълнява почти на 100% държавната си поръчка. Част от причините за този интерес са свързани и с процесите и постиженията, за които говорих по-горе.

Изцяло съм подкрепял, включително и финансово, кампании, насочени към популяризиране на Университета и неговите специалности пред конкретни таргет групи и мотивирането на тези групи като възможни бъдещи кандидат-студенти. Бил съм противник на изразходване на средства за реклама в печатните и електронните медии. Нашата истинска реклама са успешно завършилите и реализирали се студенти – доказва го наскоро проведенният Ден на кариерното развитие в ПУ.

Изцяло съм подкрепял и ще подкрепям разкриването на нови атрактивни специалности, отговарящи на пазарните интереси. Правил съм всичко възможно, а понякога и невъзможното те да станат факт. Справка: ФМИ – стартът на специалност „Софтуерни технологии и дизайн“ – една от най-желаните университетски специалности, която изтегли ФМИ още по-напред.

През настоящия мандат бе реализирана още една моя идея, свързана със стандартизирането на учебната документация по основни и първични звена. На свое заседание от 19.12.2011 г. АС прие Указания за единно форматиране на учебните планове и програми според формата на ESTS Label. Това оказа благоприятно влияние върху организацията на учебно-образователния процес и в немалка степен повлия позитивно върху оценката, която получихме при поредната институционална акредитация на ПУ. Посещението на експертната група премина при много добра организация от наша страна. По време на седемдневната си работа колегите оцениха подобаващо направеното и предложиха много висока оценка в заключителния доклад. Въпреки известната редукция, направена от АС на НАОА, оценката ни даде право на 6-годишна акредитация и ни нареди сред първите четири висши училища в страната.

III. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА, ПРОЕКТНА ДЕЙНОСТ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Това е следващата изключително важна за институцията ни сфера на дейност (подробен и пълен отчет по нея е направен от ресорния заместник-ректор проф. Невена Милева).

Мога спокойно и уверено да заявя, че и в това направление съм изпълнил поетите в предизборната ми платформа ангажименти.

➔ От стр. 3

Обещах, че ще работя активно за превръщането на научно-изследователската дейност в основа на университетския живот с ясното съзнание, че от нея в голяма степен ще зависи научно-изследователският профил и авторитетът на Университета. Смятам, че още в началото на мандата бяха поставени основите на този процес, който продължава да се развива изключително успешно. Показват го и 20 доказват ежегодните форуми „Наука“ и позитивните промени в начините, по които те протичат през годините. Не съм пропуснал нито един от тях. Свидетел съм на създаването на научни общности и колективи, които често реализират интердисциплинарни проекти. Плод на подобрената мотивация и висок професионализъм е спечелването на 6 проекта по структурни фондове на обща стойност около 5 милиона лева. Всички те успешно приключиха, отчетите са приети и финализирани, а неодобрените разходи са само 22 хиляди лева, което е много добър резултат.

Успешното завършване на тези проекти стана възможно благодарение на обособения по инициатива на университетското ръководство и гласуван от АС оборотен фонд от 500 хиляди лева.

Успешно бе реализиран и поетият ангажимент за създаване на отдел „Проектна дейност“, който оказва логистична, оперативна и административна подкрепа и съдействие при писането и оформянето на проектите. Работата на новия отдел бе успешно съчетана с богат опит на поделение „Научна и приложна дейност“ по финансово обслужване и администриране на сключените проектни договори.

IV. АДМИНИСТРАТИВНО-УПРАВЛЕНСКА ДЕЙНОСТ

През изтеклия период съм подчинявал цялостната си управленска дейност на демократичните принципи, определящи академичния живот в университета ни.

Ректорското ръководство съхрани и разви в още по-голяма степен автономията на факултетите по отношение на учебната дейност, образователната политика и управлението на полагащия им се финансов ресурс.

Управленската политика по отношение на филиалите и Техническият колеж бе свързана с оптимизиране на дейността им и подобряване на финансовото им състояние. Тази политика, както и направените кадрови промени дадоха резултат и днес двата ни филиала и Техническият колеж са финансово стабилни, обезпечени са кадрово и могат да бъдат спокойни за бъдещето си.

През отчетния период бе осезаемо променена, развита и усъвършенствана системата за наблюдение, оценка и постоянен контрол на качеството на обучение.

В актуалния си вариант тя се опита максимално обективно да следи, описва и оценява процесите, които обвързват обучаващи, обучаеми и условията на обучение. Достатъчно показателен факт е, че нашата система бе заимствана от НАОА и се превърна в база, от позициите на която се извършват оценяващите процедури. (подробна информация за системата, както и за информационната инфраструктура на Университета се съдържа в отчетния доклад на ресорния заместник-ректор проф. Георги Тотков).

През отчетния период бяха направени първите успешни стъпки в налагането на ПУ в публичното обществено пространство като марка със собствена образователна, научна и институционална идентичност. Процесът започна със старта на богатата програма, с която през есента на 2011 г. бе отбелязан 50-годишният юбилей на Университета. И днес продължава да се проявява висок интерес към великолепно издадения том, който на около 500 страници проследява развитието на ПУ и неговите основни звена, както и към подредената преди 4 години изложба на първия етаж. Специална благодарност дължа на тогавашния заместник-ректор по учебната и издателската дейност доц. Жоржета Чолакова, без чиито усилия тези идеи нямаше да станат факт.

За четирите години ПУ беше посетен от президента на Република България, два пъти от вицепрезидента, три пъти от министър-председателя, три пъти от министъра на образованието, което е показател за интереса към ПУ от страна на управляващите.

ПУ започна много по-осезаемо да присъства позитивно в електронните и печатните медии, но това са само първи стъпки.

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД...

Тепърва трябва да се развие цялостна стратегия за целенасочена брандинг политика.

V. КАДРОВА ПОЛИТИКА И РАЗВИТИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ. РАБОТА СЪС СТУДЕНТСКИЯ СЪВЕТ И СТУДЕНТИТЕ

Като пряко отговарящ за кадровото състояние и развитие на академичния състав през изминалия мандат, определено считам, че университетската кадрова политика е стратегически правилна.

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ изцяло отговаря на законите изисквания за академичен състав на основен трудов договор. Към 20 април 2015 г. академичният състав на ПУ се състои от 683 души на трудов договор.

Разпределението по звена е, както следва:

- Университетът в Пловдив – 622 души;
- Филиалът в гр. Смолян – 21 души;
- Филиалът в гр. Кърджали – 30 души;
- Техническият колеж в гр.Смолян – 22 души.

Дванадесет души от преподавателите във филиалите са преподаватели от Университета в Пловдив, назначени на втори трудов договор по чл. 111 КТ. **Приложения: Таблица № 1.**

Таблица № 1. Академичен състав на трудов договор по длъжности и научни степени към 20.04.2015 г.

№	ЗВЕНА	ПРЕПОДАВАТЕЛИ			ОБЩО	В т.ч. по чл. 111 КТ от ПУ	НАУЧНА СТЕПЕН	
		Проф.	Доц.	Асист.			Д-р на науките	Д-р
1	ПУ – Пловдив	94	207	321	622	-	42	442
2	Филиал – Смолян	1	8	12	21	3	1	13
3	Филиал – Кърджали	1	9	20	30	3	-	14
4	Технически колеж – Смолян	2	13	7	22	6	-	15
ОБЩО		93	235	360	683	12	43	484

В Университета в Пловдив работят 622 преподаватели. От тях 571 на 1-ви ОТД; 42-ма на 2-ри ОТД – по чл. 111 от КТ (безсрочен); 2-ма на срочен договор по чл.111 и 7 души гост-преподаватели.

През 2014 г. в Университета в Пловдив са изплатени хонорари на 1400 души хонорувани преподаватели, в т.ч. базови учители.

Състоянието на академичния състав по длъжности и научни степени към 20.04.2015 г. е видно от **Таблица № 2.**

Таблица № 2. Численост на академичния състав по длъжности и факултети към 20.04.2015 г.

№	Факултети	Проф.	Доц.	Гл. ас.	Асист.	Съвместители			ОБЩО	Доктор на науките	Доктор
						Проф.	Доц.	Асист.			
1	Ф М И	13	25	24	12			2	76	3	65
2	Физически	5	15	9	7				36	1	28
3	Химически	1	21	14	9				45	1	35
4	Биологически	7	22	28	10	1	1	3	72	4	59
5	Педагогически	11	25	40	18	2			96	9	58
6	Филологически	8	27	34	42		1		112	8	62
7	Ф И Ф	6	29	14	10	1	1		61	7	50
8	Юридически	11	5	13	5	10	6	2	52	4	42
9	Ф И С Н	7	18	10	11	5	9		60	4	43
10	ДЕСП	1		3	1				5	1	
ОБЩО		70	187	189	125	19	18	7	615	42	442

В ПУ „Паисий Хилендарски“ за 4-годишния период са присъдени научни степени и звания, видно от **Таблица № 3:**

Таблица № 3

№	Степен, звание	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	ОБЩО
1	ОНС „доктор“	47	44	43	6	140
2	НС „доктор на науките“	2	2	1	2	7
3	Доцент	19	18	19	7	63
4	Професор	26	4	8	1	39

Анализирайки възрастовата структура на академичния състав, можем да направим извода, че тенденцията към засоряване е преодоляна.

Средната възраст на академичния състав е 51 години, което

Отчет за дейността на Контролния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за периода 1.03.2011 – 20.04.2015 година

През изтеклия мандат дейността на Контролния съвет на ПУ се ръководеше от правомощията, дадени му от Закона за висшето образование и Правилника за устройството и дейността на Университета. Съгласно с тези правомощия пред Контролния съвет стояха две основни задачи:

1) Проверка на законосъобразността на всички основни и частични избори за ръководни органи и кадри на университета;

2) Изготвяне на становища по проектобюджетите на университета и тяхното изпълнение.

За законосъобразността на изборите на ръководни органи и кадри детайлно бяха проверени:

1) Проведените на 28.02.2011 г. от ОС на ПУ избори за нов мандат на: председател и заместник-председател на ОС на Университета; председател, заместник-председател и членове на Контролния съвет; ректор и членове на АС.

2) Проведените от новоизбрания АС избори за: заместник-ректори; директори на филиалите и колежа и членове на техните съвети.

3) Проведените от факултетните ОС избори за нов мандат на: председател и заместник-председател на съответното ОС; декан и членове на съответния ФС.

4) Проведените от новоизбраните ФС избори за заместник-декани.

5) Проведените от катедрните съвети избори за ръководители на катедри и утвърждаването им от съответния ФС.

6) Проведените поради възникнала необходимост за актуализиране на различни управленски структури частични избори на ръководни кадри, а именно за: заместник-ректор; директори на филиалите; ръководители на катедри; членове на факултетни съвети.

Резултатите от проверките бяха обсъждани на 25 заседания на Контролния съвет, като взетите решения относно законосъобразността на проведените избори бяха докладвани на заседания на АС.

В процеса на проверките бяха констатирани някои нарушения. Част от тях по указание на Контролния съвет се отстраняваха преди изготвяне на съответния доклад до АС, а други – след този доклад чрез повторна процедура за съответния избор. Трябва да се отбележи, че констатираните нарушения преобладаваха в началото на отчетния период.

Контролният съвет отдели голямо внимание на подготвяните

Проф. д-р Димитър Мекеров

бюджети на Университета и на касовото им изпълнение. На заседанията на Контролния съвет, свързани с обсъждането на бюджетни въпроси, винаги присъстваше главният счетоводител на Университета (в началото на мандата г-н Стоил Киров, а след неговото пенсиониране – г-жа Лиляна Петкова). Приетите от Контролния съвет становища по тези въпроси бяха докладвани на АС. Констатирано беше, че касовото изпълнение на бюджетите за 2011, 2012, 2013 и 2014 г. е протекло нормално, а разпределението на бюджетите за 2012, 2013, 2014 и 2015 г. осигурява осъществяването на главните задачи на Университета, а именно: 1) обучението за трите ОКС, за ОНС „доктор“ и за допълнителните професионални квалификации; 2) провеждането на научноизследователска дейност.

Още в началото на мандата Контролният съвет изпрати писмо до деканите на факултетите и директорите на филиалите и колежа, в което беше указан начинът за предоставяне в Контролния съвет на документацията по провежданите избори.

Много полезни за работата на Контролния съвет бяха следните изготвени от екипи на Юридическия факултет на ПУ становища:

– Становище относно правните последици, произтичащи от вида на трудовия договор на лицата от академичния състав на висше училище;

– Становище относно асистентите, назначени на първи ОТД и втори ОТД по § 4д, т. 1 от ЗВО.

По молба на някои факултети Контролният съвет изготви „Указание относно преустановяване членството в органите на управление на факултет поради отпадане на правното основание на членството в тях“.

По време на мандата Контролният съвет отговори на всички адресирани до него писма, а именно: на писма от дирекцията „Висше образование“ към МОН във връзка с жалби на пенсиониран преподавател от колежа в Смолян относно законосъобразността на избор на директор на колежа; на жалба на преподавател от Физическия факултет във връзка със законосъобразността на избор на ръководител на катедра; на жалба на преподавател от филиала на ПУ в Кърджали във връзка със законосъобразността на избор на ректор на филиала.

Накрая искам да благодаря на всички членове на Контролния съвет за участието им в съвместната ни работа.

От името на Контролния съвет изказвам благодарност към ръководството на Университета, към ръководствата на факултетите, филиалите и колежа, към Финансово-счетоводния отдел и към отдела „Управление на човешките ресурси“ за своевременното предоставяне на необходимата документация във връзка с нашата работа.

Проф. д-р Димитър МЕКЕРОВ –
председател на Контролния съвет

➔ От стр. 4

означава, че е намаляла с 3,5 години.

Средната възраст на професорите е 60 години, на доцентите – 53 години, на асистентите – 45 години.

През изтеклия мандат съм работил изключително активно и ползотворно със Студентския съвет като представителна организация на студентите от ПУ. Провел съм три срещи с целия негов състав, а неформалните контакти с представителите на ръководството му са почти ежедневни. При необходимост СС винаги е оказвал съдействие на ръководството на Университета и съответно е получавал нашата подкрепа. Съвместно сме реализирали редица инициативи и мероприятия, последното от които е много добре

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД...

организираният с тяхно съдействие Ден на кариерното развитие на ПУ, проведен наскоро много успешно. Надявам се, че

и в бъдеще нашият СС ще продължи в същия дух и ще затвърди убеждението, че е един от най-добре работещите СС в страната.

Накрая искам да благодаря на екипа си, който през цялото време твърдо ме подкрепяше и направи всичко възможно поетите от мен в предизборната ми платформа ангажименти да станат реалност.

В заключение искам да подчертая, че се изправам пред вас с удовлетворение от свършеното, с ясно съзнание за недовършените неща и с надеждата с ваша помощ и подкрепа положителните резултати да получат своето естествено продължение.

Благодаря за вниманието!

Общото събрание избира ръководни органи на

➔ От стр. 1

Общото събрание включваше 389 делегати, представители на деветте факултета на висшето училище, на двата филиала в Смолян и Кърджали и на Техническия колеж в Смолян. Освен преподаватели и служители сред делегатите бяха и 45 студенти и 18 докторанти. Общото събрание беше открито от неговия председател проф. д.ф.н. Иван Куцаров, който обяви, че в залата присъстват 356 души и работата му е легитимна. Той представи за гласуване членовете на комисията, които осигуряваха протичането на дейностите по точките от дневния ред: Мандатната комисия беше председателствана от г-н Румен Киров, Комисията за явни гласувания – председател доц. д-р Георги Костадинов, Комисията по предложенията – председател проф. д-р Невена Милева, Комисията за провеждане на избори за ръководни органи – проф. д-р Илиана Велчева. След което предостави думата за отчет на ректора проф. Запрян Козлуджов и на председателя на Контролния съвет проф. Димитър Мекеров (публикуваме ги отделно). Отчетите на заместник-ректорите проф. д-р Невена Милева, доц. д-р Мария Стоянова и проф. д.м.н. Георги Тотков бяха предварително качени на сайта на Пловдивския университет – <https://uni-plovdiv.bg/events/event/169/>.

Ето и резултатите, които се получиха след приключване на гласуванията:

Проф. д-р Запрян Козлуджов беше преизбран за ректор с 328 гласа.

Проф. д-р Асен Рахнев – председател на Общото събрание – 311 гласа.

Доц. д-р Живко Иванов – заместник-председател на Общото събрание – 318 гласа.

Доц. д-р Велизар Гочев – председател на Контролния съвет – 339 гласа.

Доц. д-р Люба Панайотова-Чалъкова – заместник-председател на Контролния съвет – 339 гласа.

Гласуван беше и съставът на Академичния съвет, който се състои от 44 души. На 27 април 2015 г. се проведе първото заседание на Академичния съвет, на което беше гласуван и ректорският екип, сред който новото име спрямо предишния мандат е само едно. Доц. д-р Христо Крушков заема мястото на проф. д.м.н. Георги Тотков и става заместник-ректор по информационна инфраструктура, система за качество и акредитация, изнесено обучение. Останалите заместник-ректори запазват своите ресори: доц. д-р Мария Стоянова – учебна и издателска дейност; проф. д-р Невена Милева – научноизследователска и проектна дейност, международно сътрудничество; проф. д.п.н. Веселин Маргаритов – функционален декан по спорт и социална дейност; г-н Румен Киров – помощник-ректор.

Предлагаме ви почти пълен запис на изказванията по отчета на ректора проф. Запрян Козлуджов в тяхната хронология, тъй като внасят и един по-различен курс за дейността на университетското ръководство, и въпросите, които бяха поставени след издигането на неговата кандидатура за втори мандат.

Доц. д-р Румяна Танкова – декан на Педагогическия факултет: Подробният отчет на г-н ректора едва ли може да бъде допълнен с нещо съществено, но аз бих искала да добавя още един шрих, който не е видим за всички, но според мен е от голямо значение. Това е умението на г-н ректора да създава екипи и да стимулира екипната работа.

От една страна, той направи много успешен екип от заместник-ректори – всеки от тях е изключително ефективен. И проф. Невена Милева, която с нейната енергичност и креативност постави на нови, съвременни основи проектната и научната дейност в ПУ. И доц. Мария Стоянова, която с компетентност, прецизност, последователност управлява много добре учебната работа. И проф. Георги Тотков, който чрез своята система „КОМПАС“ направи всичко възможно многото акредитационни процедури да бъдат облекчени. И проф. Веселин Маргаритов, който имаше съществен принос за изграждането на новата спортна зала и за развитието на спорта като цяло. И доц. Жоржета Чолакова, която създаде политики, иновативни в областта на висшето образование.

От друга страна, г-н ректорът успя да ни организира като много добър екип и нас – деканите на факултетите и директорите на фили-

алите и колежа. Той успя да синхронизира нашата дейност и създаде условия да работим в сътрудничество. Аз самата винаги се чувствах подкрепена както от колегите декани, така и от цялото ректорско ръководство. Когато хората работят в разбирателство, в подкрепяща ги среда, няма как да не дойдат успехите в структурните звена и в Университета, както видяхме в презентацията на проф. Козлуджов. Много се надявам, че така ще продължим и през следващите години, защото съм уверена, че когато сме заедно, можем повече.

Доц. д-р Мила Кръстева – Филологически факултет: Аз подкрепих проф. Козлуджов на миналите избори, ще го подкрепя и сега, защото животът ме научи да подкрепям тези, които са ме подкрепяли. Той определи най-важната сфера в своя доклад като материален градеж на Университета. В този план е извършил повече, отколкото сме очаквали. За мен най-интересното и най-любопитното е корпусът в задния двор на Университета, където е зала „КОМПАС“. Повече от петнадесет години, приближавайки Университета, чувах едно призрачно и мистично „буху“, което вятърът произвеждаше, биейки се

в стените на онези руини. Бях ги кръстила „Замъка на бухалите“. Сега този замък го няма, има я зала „КОМПАС“, която се определя като залата, в която се задават посоките на академичното ни мислене и писане. Нейните стени слушат нашите славословия, защото там протичат форумите, процедури по защити, и някой ден ще ги разказват като престижна история на този университет. Много ми е любопитно какво ще израсне в другия заден двор, който отглежда от десетилетия онези жълто-зелени бараки. Една от причините да

подкрепя проф. Козлуджов и в този избор е именно надеждата за събъждането на това ми очакване. Моята логика е много простичка и прагматична – подкрепям тези, които са ме подкрепяли, работя за тези, които работят за мен. Валидно е и обратното. Тъй като и този мандат ще подкрепя проф. Козлуджов, аз естествено ще очаквам много от него и го моля, всъщност настоявам, да не забравя, че преди той да стане мой работодател, неговият работодател тук и сега днес съм аз.

Проф. д-р Емилия Друмева – Юридически факултет: Аз съм преподавател в ЮФ от неговото създаване през учебната 1991 – 1992 г. И през всичките тези години ние, преподавателите в този факултет, сме работили в колегиална, в приятелска среда, в сътрудничество и полагащо се внимание от страна на ръководството на ПУ. Изминаха доста години – наши възпитаници вече са колеги преподаватели, някои от тях се хабилитираха, други са в процес на хабилитация, тоест щафетата се предава, което считам, че е най-хубавото.

В отчета имаше споменаване на достъпност, а сред приоритетните начала, които проф. Козлуджов изложи, бяха прагматизъм и отговорност. Искам да кажа няколко думи относно тези подходи, тези принципи, които особено в изминалите четири години от наша страна – на преподавателите от ЮФ, не само срещаме, но се радвахме, че тези начала, тези принципи се прилагат от ректора и заместник-ректорите, с които наистина имахме отлично сътрудничество.

Конкретно през изминалите четири години сме поставяли немалко проблеми за решаване и в лицето на ректора и ректорското ръководство констатираме разпознаване на проблема, усет и разбиране за актуалността и значимостта, експертно знание, прагматизъм и управленско умение, решение, което се предлага, но такова решение, което не прегражда развитието, а дава перспектива. Говоря принципно – при разглеждане на конкретен проблем винаги от страна на ректора при вземане на решение има позиция – формулирана върху експертно знание, управленски опит и не на последно място – кураж за вземане на управленски решения. Позиция ясна, която се отстоява с аргументи и отговорност. А в наши дни, в дни, които са трудни за висшето образование, за разширяване на профилите, за развитието, което цялото общество очаква от висшето образование, точно такова ръководство с позиция и отговорност ни е необходимо.

Доц. д-р Кирил Коликов – директор на Лаборатория „Георги Кръстев“: Като математик искам за задам един въпрос на г-н ректора, тъй като има очевидно противоречие: „Как така при намален бюджет се увеличават заплатите на преподавателите и се строи толкова много?“.

Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Светослав Енчев – председател на Студентския съвет: Искам да изкажа нашата благодарност към г-н ректора и да направя едно уточнение. Нашият Студентски съвет дели първото място със Студентския съвет на Софийския университет, но това е наша победа, защото все пак СУ е с двоино по-голям бюджет. Искам да изразя надеждата на Студентския съвет за втори още по-успешен мандат на проф. Козлуджов.

Искам да изкажа още една специална благодарност – към помощник ректора г-н Румен Киров.

Доц. д-р Живко Иванов – декан на Филологическия факултет: Първоначалният страх, че ще има много изказвания, ме възпря да взема думата, а сегашният дефицит на изказвания някак си ме подтикна към това, но имам и още няколко важни основания да се изкажа. Тук говориха хора, подкрепиха проф. Козлуджов в първия мандат. Аз бях от тези, които се състезавах с него. Искам да подчертая – състезавахме се със, а не срещу. Оценявам високо действията на ректора проф. Козлуджов. За разлика от много други практики по нашите земи, той не се разправи реваншистки със своите неуспели съперници. Това е висок факт. Нещо повече – продължихме да работим в дух на изключително разбирателство. Не бяха лесни години, но поредица от трудности бяха преодолени енергично, внимателно и в сътрудничество с академичната общност. Казаха го и други, и е вярно – в сътрудничество. Затова виждам следното – да съкратя отчета в три посоки. Впечатляващо движение по отношение на инфраструктурата. Привлечени финансови ресурси, които граничат с най-оптимистичните ни сценарии. И трето, най-важно, управление в мир и съгласие, в подкрепа на солидарността и взаимното зачитане на различните интереси.

В заключение смятам, че е напълно уместно и приемливо да се доверим на проф. Козлуджов за втори мандат, но бих искал тази наша подкрепа да не е еднократна, да не завърши само тук. Защото най-лошата подкрепа е еднократната и онази, която после продължава в едно сеирджийско гледане, придружава се от бездействие и мрънкане по всевъзможни въпроси, с измислянето на всякакви кусури. Ще е добре нашата подкрепа да е отговорна, продължаваща и устойчива, за да се развиваме и да се осъществяват плановете, както е било досега. Пожелавам му здраве, здраве, здраве, здрави нерви, здрав гръб и здрава работа!

Проф. д-р Асен Рахнев – декан на Факултета по математика и информатика: Преди четири години стигнах до балотаж и се конкурирах с проф. Козлуджов. Не мина и половин година и бяхме във Велс, Австрия. Кметът на града ни посрещна чудесно, но интересното е, че при него ни заведе предишният кмет. Ние с проф. Козлуджов коментирахме как в България рядко се случва бившите кметове да работят заедно. През тези четири години успяхме да работим заедно, за което благодарям на г-н ректора. Той не е изпуснал едно събрание на факултета, не е пропуснал едно от обещанията, които е дал на колеги от ФМИ, да не е изпълнено. Последното, което е в процес, но то не е толкова кратко, надявам се, че той ще го изпълни, е нови аудитории – защото нашите специалности дотолкова се разраснаха, че няма къде вече да си разполагаме студентите.

Разбира се, това, което искам да подчертая още веднъж в съместната ни работа, и това, заради което аз ще подкрепя кандидатурата на проф. Козлуджов, е, че той наистина успява да работи благо, благо с хората. Успява да запази психоклимата, успява да стимулира колегите да работят. Да направим така, че Университетът да има бъдеще, а това може да се случи благодарение на екипната работа, с участието на всички ни. Разбира се, както се обединихме около това – под ръководството на проф. Козлуджов.

Г-жа Милка Янкова – директор на Университетската библиотека: Наред с всички добри думи дотук искам само да кажа, че през последните четири години не е имало случай да заявим средства за книги и да ни е било отказано. Има нещо обаче, което ме притеснява – не чух нищо за сградата на Университетската библиотека.

Проф. д.п.н. Марина Иванова – Педагогически факултет: Като председател на КТ „Подкрепа“ в ПУ искам да попитам какво планирате в бъдещата си работа като ректор в посока уреждане на почивките на преподавателите и главно почивките на море? Защото аз съм на 54 години и се чувствам страшно уморена вече. Много уморена от работа.

Доц. д.б.н. Дилан Георгиев – Биологически факултет: Г-н ректор, искам да попитам какво е Вашето мнение за намаляването на допълнителното възнаграждение на големите докторски дисер-

тации?

Проф. д.п.н. Веселин Маргаритов – функционален декан: Уважаеми г-н ректор, уважаеми колеги, аз съм на 54 години и не се чувствам толкова уморен. Изводът е, че човек трябва да спортува. Вчера бях доста разочарован, когато чух, че 80% от българското население не спортува и сме на последно място в Европа по двигателна активност.

Искам да благодаря на ректора и на цялото ръководство за това, че още от първия ден от избирането му за ректор каза: „Какво ще правим за спорта?“. И само след шест месеца имаше готова спортна зала. За което искрено му благодаря, и на всички вас, които подкрепихте тази идея. Чувствам се задължен, защото бях част от този екип и няколкото поставени цели бяха изпълнени.

Днес сме се събрали тук, наред с всичко, което се каза, с една основна задача – да дадем вот на доверие на стария нов ректор. Дали той трябва да продължи, или не. В спорта има такава практика – когато един отбор върви много добре, треньора не го сменят. Дават му шанс да продължи и следващия цикъл – годишен, олимпийски. Моето лично мнение е, че през този мандат проф. Козлуджов се представи отлично, но това е и благодарение на хората, най-вече които са на първия ред, но и на всички останали декани на факултетите. Аз го приканвам да продължи с набраната инерция това, което е направил през тези четири години. Убеден съм, че ще има повече успехи.

След прекратяването на изказванията проф. Козлуджов благодарно на всички, които дадоха своята оценка за изминалия мандат и го подкрепят за новия. Той отговори и на поставените въпроси, като накратко ще щрихираме неговите думи.

На въпроса на доц. К. Коликов отговорът беше, че строителството в този огромен обем е осъществено чрез целево финансиране – над 5 млн. лв. извън бюджета, като за инфраструктурата са похарчени много малко средства на Университета. Увеличението на заплатите е станало възможно благодарение на разумно пресметнат риск и на доброто управление.

Построяването на асансьор за сградата на ул. „Костаки Пеев“ на този етап е твърде скъпа инвестиция, затова ще се търсят алтернативни начини за осигуряване на достъпна среда. По този начин стоят нещата и с почивната станция в Ахтопол, за чийто ремонт за били необходими около 1 млн. лв. Засага не е ясно и крайното решение за почивната база в Царево.

Проблемът с пребазирането на Университетската библиотека също няма крайно решение – то ще се вземе, когато Химическият факултет освободи сградата, в която се помещава понастоящем.

След официалното обявяване на кандидатурата на проф. Запрян Козлуджов за втори мандат като ректор на Пловдивския университет той очерта накратко кои са най-важните приоритети: „Аз присъствах на всички общи събрания на факултетите, с изключение на Физическия факултет, и тогава обявих мотивите, поради които издигам кандидатурата си. Имам съзнанието за несвършените неща, искам да направя всичко възможно, ако господ ми даде здраве, сили, здрави нерви и малко късмет, за да довърша започнатото и след четири години да оставя Университета такъв, какъвто го виждам в мечтите, понякога и в сънищата си.“

Отново повтарям – на първо място искам да запазя тази атмосфера, тези позитивни нагласи, да ги стимулирам. Те са условие да се случват нещата.

Второто важно нещо – да продължи да развиваме инфраструктурата. Един от приоритетите е изграждането на сградата на Химическия факултет и ще се радвам, ако след четири години тя бъде завършена, макар и в груб вид. Той ще е високотехнологичен факултет.

Искам да завърша студентските обещания, с които кампусът ще придобие облика си. Нова сграда ще има съвършено различен вид – ще бъде завършено игрището отпред, търгът вече е приключил.

Трябва да развиваме научноизследователската и проектната дейност – Технологичният център е пълен с живот, но е много важно да продължим да печелим проекти, например по стартиращата програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

Трябва постъпателно, внимателно и разумно да увеличаваме доходите – това зависи от всички нас.“

Пожелаваме много успехи на университетското ръководство и на Академичния съвет през новия мандат!

„Пловдивски университет“

За управлението на изследователската дейност на Университета – едно пропуснато, но не и закъсняло изказване

Проф. д.ик.н. Мария СОТИРОВА

Отчетно-изборното събрание на Пловдивския университет завърши с решения, пораждащи надежда и оптимизъм процесите да поемат траектория на стабилно и предвидимо академично развитие. Независимо от това не ме напуска едно вътрешно убеждение за подценено или пренебрегнато в дискусиата постижение на академичното ръководство – това в сферата на управлението на изследователската дейност. Ако на събранието у мен надделяха колебанията и притесненията да говоря по проблем, по който колегите от другите факултети имат отвоювани позиции и видим напредък, то след събранието колебанията се превърнаха в угризения за премълчана позиция по значим, дори ключов за съвременната ситуация проблем. При това, макар и лично мнение, оценката не е субективна, базирана единствено на впечатления ми в качеството на научен секретар на ФИСН в период от три години. Промените и резултатите са не само информационно регистрирани, отчетени, но са реални и очевидни.

Безспорно академичната общност на Университета, особено в сферата на природните и хуманитарните науки, има своите изследователски постижения, но в случая си струва да се акцентира на един друг аспект – на управлението на изследователската дейност, т.е. на този процес и на тази дейност на Университета, в която по мое скромно мнение се направи пробив през миналия мандат. Защото, колкото и индивидуален интерес и процес, или „самотно занимание“ да е изследователската дейност, управлението ѝ има решаващ принос за нейната ефективност и ефикасност, перспективност и целенасоченост, прогресивност и модерност и т.н. Развитието, напредъкът на научните изследвания, като иманентна, присъща, характерна за академичните институции дейност, е въпрос на безусловна академична необходимост, а нейният напредък е най-вече продукт на академичен управленски капацитет – на визия, на стратегия, на креативност, на компетентност и на още безброй други управленски процеси и принципи. Именно на такива начала проправя път в управлението на изследователската дейност проф. д-р Невена Милева през изтеклия мандат. За да не бъде голословна, ще се позова на няколко успешно реализирани и работещи управленски промени: нов Правилник за научната дейност, нова система за

оценка на проектите, участващи в конкурсните сесии, равен достъп до финансиране, респективно равнопоставеност на факултетите в конкурсните сесии на университетския фонд „Научни изследвания“, организационно-структурни промени, които повишават ефективността от работата на сътрудниците, интензивен управленски процес, наситен с динамика, със значими и интересни научни събития.

Според мен една от съществените управленски иновации, които реализира проф. Милева, е въвеждането на годишните планове и отчети за изследователската дейност. По такъв начин се постига една систематичност и прозрачност на научните ангажименти на академичния състав, балансират се двете основни функции (научна и учебна дейност) на академичния състав, осигурява се равнопоставеност в този естествен и необходим дуализъм в академичните ангажименти на всеки.

Не е за подценяване, независимо от интензивното навлизане на информационните технологии в академичната дейност, въвеждането и на информационната система ISONI, която прави високотехнологично управлението на научната дейност и заедно с това разкрива равнището на съвременната култура на работа на изследователи, сътрудници, партньори, ръководен състав.

Проф. Милева продължи да

утвърждава по един адекватен и модерен маниер проектния принцип в организацията и реализацията на научните изследвания. Този подход тя възприема и налага не само като управленска технология и практика, но и като мирогледно отношение и поведение, което успява да прокара в резултат на своя изследователски капацитет и богат опит в реализацията на значими изследователски проекти с висока научна стойност и с международен обхват.

Друго постижение на проф. Милева е въведеното разнообразие от направления за реализация на изследователски проекти, чрез което успя да отвори по-широки възможности за участие на студенти, докторанти, млади научни работници, и то по един оптимален начин.

Промените в управлението на научната дейност на Университета са резултат от мирогледното разбиране и стремежа на проф. Милева да въведе систематичен управленски ред и правила, които придават респектиращ институционален образ на изследователската дейност. Впечатляващ е обаче и нейният управленски стил – един уникален синтез от взискателност и строгост, търпимост и уважителност, съчетани с разбиране на естествената своенравност на изследователи и сътрудници.

Коментирайки дейности, реализирани на проектен принцип, не бива да се пропускат и постиженията по линията на проектите, чиято реализация е под ръководството на проф. д.м.н. Георги Тотков. Те променят функционално-технологичния „код“ на образователния процес и на академичния мениджмънт, а също така и легитимират една нова модерна академична култура.

Дискусиите върху проблемите на управлението на изследователската дейност имат най-малко две основания. От една страна, е необходимо да

се подкрепи и окуражи проф. Милева в нейните усилия да динамизира и модернизира изследователския процес. От друга страна, кризисните демографски процеси и негативни прогнози поставят пред сериозно изпитание образователната дейност на университетите. При тази ситуация силната и интензивна изследователска дейност се очертава не само като конкурентно предимство и рейтингова характеристика, но и като своеобразен компенсаторен механизъм на свиващия се в близкото и далечното бъдеще образователен сегмент в предмета на дейност на висшите училища.

Моят стил в дискусии, било научни, или с управленски характер, е критичен, водена от добрите намерения нещата да се правят по един смислен начин. В случая се отклоних от типичното си поведение поради две обстоятелства. Първо, усилията на проф. Невена Милева трябва да бъдат подкрепени, защото са мотивирани от нейния респект към знанието и науката, от нейното отговорно отношение към това, което поема като ангажимент, от нейните научни постижения и възможности на изследовател и реализатор на научни изследвания. Тя е успешен и продуктивен изследовател и научен ръководител. Второ, позволих си да бъда искрена в мнението си, защото никога не може да ме заподозре в конформизъм към академичното ръководство или в друг тип отношения с проф. Милева извън служебните, и то минали. Изследователската дейност на академичния състав е въпрос както на интерес и възможности, на призвание, кауза, така и на смислено и ефективно университетско управление, особено в епохата на икономиката на знанието. Към всичко това са насочени усилията на проф. Милева, а ние следва да оценим по достойнство нейния принос.

Дискусионен семинар върху „Капиталът в 21-ви век“ – обявена за бизнес книга на 2014 г.

Гл. ас. д-р Атанас ВЛАДИКОВ

Седмица преди Великден катедра „Икономически науки“ на Факултета по икономически и социални науки организира дискуссионен семинар по книгата на придобилия световна известност френски професор Тома Пикети „Капиталът в 21-ви век“. Книгата е обявена от вестник „Файненшъл таймс“ (The Financial Times) и консултантската компания „МакКинзи“ (McKinsey) за „бизнес книга на 2014 г.“; а Нобеловият лауреат по икономика проф. Пол Кругман заявява, че тази книга е: „най-значимата книга за годината и може би за десетилетието“.

Проф. Пикети прави множество презентации в Белия дом пред Съвета на икономическите съветници към президента на САЩ, пред Международния валутен фонд (МВФ), пред Обединените нации (ООН), пред Френската централна банка, пред множество студенти от различни университети, като Харвард, като Университета на Калифорния в Бъркли, и пред много и разнообразни аудитории от цял свят, включително в Германия, Белгия, Швейцария, Хонконг и др.

По инициатива на доц. д-р Боян Славенков катедра „Икономически науки“ на ФИСН организира първа от всички икономически катедри в страната подобен род дискусия сред академичната общност по тази проблематика.

Поздравителен адрес до участниците в дискусията беше изпратен от проф. д.ф.н. Кръстьо Петков – председател на Съюза на икономистите в България.

Основните идеи в книгата на проф. Пикети бяха представени в 45-минутна пауър-пойнт презентация от гл. ас. д-р Атанас Владиков. Основни дискусанти бяха докторантът Петко Миран, който изследва социално-икономическите неравенства, и асистентът Игнат Игнатов, който също има подчертан интерес към проблематиката. В дискусията се включиха активно проф. д-р Пламен Чипев, доц. д-р Драгомир Генев, гл. ас. Боян Стоянов и Венелин Ковачев – студент от втори курс, „Маркетинг“, редовно обучение.

Момент от дискусията (от ляво надясно): гл. ас. д-р Атанас Владиков, доц. д-р Боян Славенков, ас. Игнат Игнатов

За икономическата общност книгата се превърна в своеобразен маркер на развитие на икономическите изследвания, тъй като обработените и анализирани данни засягат три столетия. Освен това данните обхващат икономическите процеси, свързани с разпределението на богатството и капитала в над 20 страни по света.

Проф. Пикети предоставя на света нов теоретичен дискурс за изследването на доходите от труд, печалбата от капитал, икономическия растеж и разпределението на богатството. Закономерно от издаването на книгата в оригинал на френски език през 2013 г. досега са продадени над 1,5 млн. екземпляра, а самата книга е преведена още на английски, немски, испански и китайски. Очаква се да бъде преведена и на български език до края на 2015 година.

Голяма част от изследването на видния професор (който за икономическите среди е млад учен – едва на 43 години) е в

сътрудничество с други научни изследователи. Той е работил в екип от млади изследователи и докторанти, които са го подпомагали в процеса на събиране и обработване на огромните бази данни. Тук си заслужава да се спомене, че има и „българска следа“. Сред тези млади изследователи е и българката Стефа-

борба“, „човешкия капитал“, „робския капитал“, метаморфозите на капитала в исторически план, мястото на частните капитали в икономиката, „играта“ с публичния дълг и много други. Особено внимание е отделено на проблема за преминаване от „икономическо общество“ към „социално общество“, както и за появата на новата група от „супермениджъри“ – предимно в англосаксонските икономики – и най-вече в САЩ, които получават заплати „без тавани“, специални пакети от премии, специални бонуси и други подобни.

Проф. Пикети задава и въпроса дали „глобалните неравенства“ в заплащането на труда не са сред основните фактори, които провокираха последната глобална криза и дестабилизираха установения финансов ред в развитите икономики. В заключителната част на книгата той изказва мнението си, че пазарът на труда е социална конструкция, която се базира на специфични правила и компромиси, а не е проявление на пазарния механизъм, така както се учи в стандартните икономически курсове. Проф. Пикети апелира за модернизиране на „социалната държава“, за „демократизиране“ на прозрачността и за повече прозрачност във финансовите системи.

„Рецептата“, която проф. Пикети предлага за съблюдаване през 21-ви век, е, че икономическият растеж следва да бъде базиран на инвестиции в образование, знание и нематериални околната среда технологии.

Книгата представлява интересно четиво не само за тясната професионална общност на икономистите, но и за широк кръг от читатели, които се интересуват от процесите, които ни се случват като взаимно свързани икономически общества.

ни Станчева, която в момента работи като нещатен асистент по икономика в Харвардския университет, а от юли 2016 г. на нея ѝ е предложено щатно място там.

Книгата е структурирана в четири тематични глави: „Доход и капитал“, „Динамика в съотношението „капитал/доход“, „Структура на неравенствата“ и „Регулиране на капитала в 21-ви век“. Обемът на книгата на английски език – на основата на този превод беше организирана дискусията – е 700 страници, докато оригиналът на френски език е 1000 страници.

Основната теза в книгата е, че процентът на възвръщаемост от капитала е по-висок от процента на икономически растеж (и от процента на нарастване на доходите), като това неравенство ще се запази и през 21-ви век.

В книгата се дискутират и проблеми като „психологическата дименсия“ по отношение на неравенствата, „класовата

1150 години от покръстването на България.

Доц. д-р Румяна КОМСАЛОВА

В научната литература се правят опити за създаването на определен модел на приемането на християнската религия от варварския славянски и неславянски свят на Европа. При съпоставката на християнизацията на различните народи има редица общи характеристики, както и съответните специфични различия, обусловени преди всичко от конкретната историческа обстановка.

Официалната масова християнизация на варварските и най-вече славянските държави в Европа се предшества от постепенното проникване на новия култ сред управляващия елит. Социално и психологически обособилата се управляваща върхушка със специфичен елитарен манталитет се нуждае от нови норми на поведение, нови ритуали и съответно нова идея на основа. Това е така, защото езическата религия, възникнала в условията на едно сравнително хомогенно в социално отношение общество, не е в състояние да санкционира тенденциите към сакрализация на властта на върховния владетел и династичния принцип на наследяване, както и да се отбият опитите на другите изтъкнати родове за домогване до властта. Най-подготвени за новата религия са владетелите и послужебната аристокрация, която дължи положението си във властта на владетеля и възможността, която се открива пред нея чрез съответната позиция в системата на властта да натрупа богатство.

Затова християнските мисионери правят опити да разгръщат своята проповедническа дейност сред аристокрацията и нейния елит. Конкретните пътища, разбира се, са резултат от специфичните исторически условия. Сред западните славяни и създадените от тях княжества, като Великоморавия, Каринтското (Корушка – на славянски), Абодритското и Западноморското (Прибалтийското, или още княжеството на „поморяните“), в орбитата на християнизацията попадат първи представители на княжеския род, на княжеската дружина и други знатни лица. По правило те се присъединяват зад граница, оказали се там като заложници, пленници, бегълци или като зависими владетели на могъщия чуждестранен християнски сюзерен. Така например заложници в Бавария през 40-те години на VIII в. били синът и племенникът на каринтския княз, който „помолил“ баварците да ги възпитат „по християнския обичай“. На свой ред князът на абодритите в басейна на Долна

Елба, **Славомир**, приема християнството през 821 г., когато след двегодишно изгнание при франките, на път за родината си, заболял тежко и преди смъртта си приел „тайнството на кръщенето“. Като „емигрант“, князът на Нитра Прибина отива при немския крал Людвиг Немски и „по негова заповед получил наставления във вярата и бил покръстен“. Фулденските анали информират за 14 чешки князе/**duces**, които през 845 г. били при крал Людвиг в Регенсбург и приели „по свое желание“ християнството. В „Житието на Методий“ се описва как във Великоморавия, на „чужда“ земя, е покръстен князът на висляните (поляците), победен от княз Светополк през 70-те години на IX в. Отново във Великоморавия през 883 г. били покръстени чешкият княз **Боривой** и неговата дружина, като според „Легендата за Кристиан“ (X век) това осъществил самият архиепископ Методий. Пак зад граница, в Саксония, намиращи се там като заложници (или под друга форма), приемат християнството в началото на XII век няколко видни аристократи от **Западното Поморие**. Сред тях бил и княз **Вартислав**, който още като младеж, намиращ се в плен, приема християнството в Мерзебург.

И **прабългарите** не остават чужди на новата религия, още повече че Византия се стреми да разшири влиянието си чрез християнизацията на варварски вождове. Хронистите Йоан Малала, Теофан Изповедник и Йоан Скилица съобщават, че през 528 г. „хунският“ (кутригурски, утигурски или български?) владетел **Грод** (Гордас) се покръстил в Константинопол, а кръстник му станал самият император Юстиниан I. След завръщането си от Константинопол Грод принудил съплеменниците си да претопят използваните от тях езически идоли и да ги разменят за византийски сребърни монети. Това предизвикало бунт, ръководен от жреците. Новопокръстенният християнин Грод бил убит, а престола заел брат му Мугел. Така първият опит на Империята да покръсти част от българската общност, като

използва ролята и авторитета на вожд Грод, завършил трагично.

Според някои автори подобно на него и хан/кан **Кубрат** приема християнството в Константинопол. В етиопския превод на хрониката на Йоан Никиуски (VII в.) се казва, че „Кетрадес (Кубрат), княз на Мутанес (т.е. българите) и племенник на Органа (Гостун от „Именника на българските ханове“), беше кръстен още в детството си и бе израсъл в императорския двор“.

Борис I

Константинополският патриарх Никифор (IX в.) на свой ред отбелязва, че (вероятно през 619 г.) „господарят на хунския (българския) народ (Кубрат) заедно с първенците си дошъл във Византион (Константинопол) и поискал от императора да бъде посветен в християнството. Той го приел радостно и ромейските първенци осиновили чрез божественото кръщение хунските (българските) първенци. Той почел този владетел с достойнството **патриций** и го изпратил приятелски в хунските (българските) селища“.

Друг пример от българската история е свързан със **сестрата** на хан **Борис**. Тя доброволно приема християнството при пребиваването си (най-вероятно като заложница) в Константинопол и когато се завръща в България, не само не е санкционирана от своя брат, но изворите отбелязват, че му въздейства с разговорите за „сладкия Исус“ да прегърне Христа и да покръсти всичките си поданици.

Отделни представители на **българския политически елит** също приемат „византийската“ религия, като най-типични в това отношение са двата примера с ексхана на българите **Телериг** (768 – 777) и с първородния син на Омуртаг – **Енравота**. В първия случай християнството е прието

след напускането на България, което има за резултат включването на „патриция Теофилакт“ в ромейската аристокрация и загубата на българската му идентичност, а във втория – симпатиите към Христовата вяра на Енравота водят до неговата физическа гибел, но му осигуряват „своеобразно безсмъртие“ като пръв мъченик за вярата, почитан и до днес от Българската православна църква.

Проникването на новия култ става и **чрез смесените бракове и включването на християнин в семейството на езическия владетел**. Най-известният пример е с **полския крал Мешко I**, който като езичник сключва брак с чешка принцеса християнка, която по мнението на съвременниците оказала голямо влияние върху аристократичния елит да приеме християнството. Вероятно християнка от знатен баварски род е била и съпругата на **нитранския княз Прибина** и още като езичник той построява за нея около 828 г. християнски храм в Нитра. Интересен е случаят с **руския/киевския княз Владимир I**, който според легендаризираната версия приема християнството, за да вземе за жена Ана, сестрата на византийския император Василий II.

За **България** нямаме данни за подобен брак, с изключение на едно известие в изворите, че детронираният византийски император Юстиниан II, когато се обръща за помощ през 705 г. към хан Тервел, му предлага след успешно връщане на имперската си корона да даде **собствената си дъщеря за жена** на българския владетел. Какво е станало впоследствие – изворите не съобщават, но най-вероятно бракът не е реализиран, а като компенсация би могла да се приеме титлата **кесар**, с която е удостоен Тервел, и отстъпената на Българския област Загоря.

Осъщественият брак е няколко десетилетия по-късно през 777 г. и е между ексвладетеля Телериг, който след покръстването е оженен за братовчедка на императрицата, вероятно не само да бъде приобщен към ромейската аристокрация, но и чрез новата си съпруга християнка да стане убеден привърженик на новата за него вяра.

Въпреки неколкото опити за сключване на династични бракове между управляващите българска и византийска династия това става реалност

Християнизация на „европейските варвари“

едва през есента на 927 г. Макар и в условията на вече повече от половин век християнска България, византийските автори намекават, че бракът между сина на Симеон Велики – цар Петър, и внучката на византийския първи василевс Роман I Лакапин – Мария/Ирина, се тълкува като *мисия*, която *облагородява* българските нрави в посока към утвърждаване на християнския морал и ценности.

Покръстването на представители на елита на все още езическите държави при двора на могъщия християнски владетел е само предвестник, първа стъпка към масовата християнизация. Без подкрепата обаче на политическия елит християнската мисия завършва без успех. Поради голямата роля на владетелите и свързания с тях елит успешната християнизация може да стане само като **открит публично-правен акт на върховната власт**, олицетворена от владетеля. Владетелският двор е първото огнище на разпространение на християнството, като процесът се осъществява „от горе“ – към знатните, и от там – към низините, т.е. към народа.

При най-благоприятните условия покръстването на владетелското обкръжение е последвано от масова християнизация, макар и доста формално и повърхностно. Такъв е случаят в Каринтия (Корушка) през VIII в.; във Великоморавия и в България – IX в.; в ранносредновековните сръбски и хърватски княжества – IX – X в.; в Чехия – на границата на IX и X в.; в Полша – X в., и в Киевска Рус – края на X в. При по-малко благоприятни условия приемането на християнството от отделни представители на управляващата династия и/или политическия елит не води до масова християнизация и си остава личен акт, без политически последици.

Затрудненията при християнизацията на елита, а съответно и на народа се обуславят от вкоренената в съзнанието им представа за християнството като „чуждата“ религия, която се възприема като опит за политическо подчинение от могъщия християнски съсед. Владетелят, приел „чуждата“ религия, се разглежда като вероотстъпник и това предизвиква ответна реакция от твърдите привърженици на „бащината/племенната“ религия.

В създадената по повод на дейността на мисионерите

житийна литература се оформя своеобразен „модел“ за проникване на християнството сред политическия елит на езическите държави. Приемайки християнството, най-вече зад граница, и оказвайки се отново в своята етноплеменна езическа среда, знатните тайно запазват християнската си вяра, но са принудени да се придържат към традиционните норми на поведение, често пъти несъвместими с Христовата вяра, и даже да участват в езически обреди.

Началото на масовата християнизация е свързано с необходимостта към новата вяра да бъдат привлечени повечето представители на политическия елит. Разказвайки за отношението на хората от Поморското княжество към мисионерите, Херборд навсякъде противопоставя на враждебните низини тънкия слой от *primates*/първенците, които често пъти тайно встъпват в контакт с епископ Отон Бамбергски и неговите спътници. Важен фактор за християнизацията са социално-родовите връзки в аристокрацията, нейният висок организационен потенциал. Християнството се разпространява от знатните сред техните дружини и слуги, постепенно обхващайки роднините и съседите с „тяхното домочадие“.

Привличането на аристокрацията към християнството е добре осъзната политика на мисионерите, но и самата аристокрация осъзнава своята роля в този процес. Разпространението на новата вяра „от горе надолу“ се възприема и от самия управляващ елит като „по-законно и подобаващо“ и неслучайно руската/киевската княгиня Олга се обръща към сина си княз Светослав с думите: „Ако ти се покръстиш, всички ще последват твоя пример“. Забелязва се интересна закономерност – в очите на аристокрацията приемането на християнството се свързва с **произхода, богатството и високото** положение на християнския **мисионер**. Според съществуващата ценностна система на ранносредновековния елит бедните проповедници не могат да се приемат като посланици на „истинския бог“. Напротив – положението, знатният произход и богатството на проповедника/кръстителя могат да предизвикат у местната аристокрация уважение и доверие към религията, която проповядва. Близък до съзнанието на аристокрацията

се оказва и мотивът за щедра награда, която ще получат, приемайки християнството. Така материалният акт е неотделим от престижния.

Отчитайки менталните нагласи на аристокрацията, мисионерите се стремят да ги използват за своето дело. Например, познавайки ценностната система на славянските вождове/князе и особено критерия „достойнство“, според „Легендата за Кристиан“ сам архиепископ Методий във Великоморавия уговаря чешкия княз Боривой да се покръсти. Толкова отличаващ се човек, внушава му епископа, по силата на своето положение и княжески сан е длъжен да седи на пищната трапеца наравно с най-висшите великоморавски велможи християни и само привързаността към езическото му пречи, обричайки го в двора на Светополк на срамно, недостойно за него положение на чужденец.

Важна роля в мотивацията за приемане на новата вяра е идеята за „служенето“ вече само на един владетел – „всемогъщия Бог“, и така новият християнин ще получи награда от Бога за добрите си дела и особено ако обърне народа си в новата вяра. Друга основна идея за привличането към християнството на езическите владетели е, че приемайки новата вяра, те ще укрепят не само политическата си власт, но и ще разширят своята подвластна територия. Неслучайно архиепископ Методий набляга на връзката между християнизацията и победите на княз Светополк над съседните племена. Подобно обещание дал архиепископът и на чешкия княз Боривой, за което свидетелства и една от ранните латински легенди за чешката светица Людмила.

За да има успех християнизацията, мисионерите, пък и самите църковни институции – Рим и Константинопол, проявявали търпимост към неопитите, отчитайки йерархията на социално-етническите и политическите ценности на местната управляваща аристокрация. Една от тези сфери, ако не и най-важната, са брачно-семеините отношения. Църквата е принудена да прави отстъпки, сблизявайки своя нормативен модел за „християнски брак“ с традиционната матримонилна практика на светската аристокрация. Така например херцог Хозберт от Вюрцбург (края на VII в.), вече християнин, продължава да живее с жената

на своя покоен брат, „както е по древния обичай“. И въпреки че ирландският мисионер св. Килиан убедил херцога да „разтрогне“ брака си с вдовицата на своя брат, в крайна сметка това коства живота на самия епископ.

В Чехия и в края на X век в пълна степен се запазват и полигамията, и инцестът, и „варварските“ семейни обичаи на местната знат, несъвместими, както подчертава авторът на „Житието на св. Войтех“, с християнския морал. Опитите на суровия пражки епископ Адалберт-Войтех да прекрати многоженството и браковете между родственици предизвикват сериозен отпор най-вече от средите на аристокрацията (*maiores terre*). За многоженството, кражбата на жена и др. пише и Козма Пражки: „И това, което се почита като целомъдрие в християнството, тук (в Чехия) е всъщност голям позор – ако мъж живее само с една жена или ако една жена живее само с един мъж!“

И в Полша приобщаването на политическия елит към християнството и отказът от „езическите заблуди“ се осъществява по думите на хрониста Гал Аноним „по малко“ и „постепенно“. Той отбелязва, че княз Мешко I „по своя обичай имал 7 жени“. Даже половин век по-късно свещениците са принудени да си затварят очите за нарушенията на полската знат в сферата на брака. Когато княз Болеслав III Кривоусто поискал да се ожени за своята трета братовчедка, самият епископ на Краков се обръща с молба към римския папа за разрешение на брака, изтъквайки като аргумент, че християнското съзнание на полския елит е още „неразвито“ и бракът е необходим за политическите интереси на страната. Проявявайки „снизхождение“, папата прави „единично“ изключение и през 1103 г. дава съгласието си за този брак. На този фон не изглежда учудващо, че западно-морският княз Вартислав, отдавна християнин, наред със „законната си жена“, християнка, имал по думите на хрониста Херборд 24 конкубини.

Така чрез християнизацията аристокрацията на новопокръстените страни се отделя още повече от простолудията и чрез новата вяра се осъществява процес на формиране на особено, групово съзнание на управляващия слой на ранносредновековните княжества.

Следва

Във ФИФ се проведе семинар, посветен на управлението в областта на културата

Гл. ас. д-р Мария КИСИКОВА

В началото на април 2015 г. се проведе семинар, посветен на сътрудничеството между Пловдивския университет и Европейската мрежа на центрове за обучение по културно администриране и насочен към подготовката и откриването на магистърската програма „Културен мениджмънт“. Срещата се състоя по инициатива на доц. д-р Красимира Кръстанова, декан на Философско-историческия факултет, с участието на г-жа Клер Жиро-Лабалт, посланик на ENCATC (European Network of Cultural Administration Training Centers). Целта на срещата беше да предостави платформа за обмен на идеи и сътрудничество между различни социални субекти, които взаимодействат в сферата на културата (както на локално равнище, така и на международно).

На семинара присъстваха преподаватели от катедрите „Етнология“, „Социология и науки за човека“, „Приложна и институционална социология“, представители на НПО и общинската фондация „Пловдив 2019“. Специални гости на срещата бяха г-н Гийом Робер – съветник по сътрудничеството и културната дейност, директор на Френския културен институт, и проф. Жан-Жак Сегара, аташе по университетско и научно сътрудничество, Френски културен институт, които заявиха своята подкрепа в усилията на ФИФ и катедра „Етнология“ да стартира новата магистърска програма „Културен мениджмънт“. Тази идея получи подкрепа и от местната власт в лицето на г-н Стефан Стоянов – заместник-кмет по култура и образование на Община Пловдив.

Госпожа Жиро-Лабалт в своята презентация сподели

опита си като преподавател и посланик на ENCATC в обучението на кадри в сферата на управлението на културата и подчерта нуждата от подобни експерти в глобален и локален мащаб. Тя изрази подкрепата си за усилията на деканското ръководство и подчерта ангажимента на Европейската мрежа на центрове за обучение по културно администриране да съдейства за повишаването на квалификацията на преподавателите и студенти чрез обучения и форми на академичен обмен. Доц. Кръстанова представи задълбочен анализ на локалния контекст: от една страна, реформите в културния сектор с цел децентрализация на управлението и финансирането на културата и формиране на пазарно ориентирано поведение на културните институции; от друга страна, липсата на достатъчно на брой добре подготвени професионалисти,

От ляво надясно: г-жа Клер Жиро-Лабалт, г-н Гийом Робер и доц. Красимира Кръстанова

които да участват в управлението на културата на държавно и местно равнище. Заместник-кметът по култура г-н Стоянов подчерта огромната нужда от експерти с такава компетентия, особено във връзка с подготовката на Пловдив да бъде Европейска столица на културата през 2019 година.

В разгърнатата се дискусия се акцентира върху досегашния опит от магистърските програми „Културен туризъм и културно проектиране“ и „Управление на културното наследство“ към катедра „Етнология“, в които водещ принцип е установяването на тясно сътрудничество между университетското обучение и работата с партньори от реалния културен и творчески сектор, създаване на преки връзки с институции и професионалисти от сектора и придобиване

на практически умения в европейски контекст. Участниците в дискусиата се съгласиха, че обучението на подобни кадри ще има дългосрочен ефект, доколкото стратегическите документи на местната власт задават насоки на културно развитие отвъд времевата граница 2019 година. Семинарът завърши с принципното съгласие на всички участници да положат съвместни усилия в идейното разработване и практическото реализиране на магистърската програма „Културен мениджмънт“. Деканското ръководство изрази увереността си, че тези принципи на съвместно действие ще създадат собствено ноу-хау, което съответства на най-високите европейски стандарти и ще е притегателен център за много амбициозни млади хора от България и чужбина.

Пътуващият литературен семинар ни отведе в сърцето на Предбалкана

Елена ЛЮЦКАНОВА

На 4 април 2015 г. за седми пореден път се проведе традиционният пътуващ семинар, иницииран, ръководен и организиран от доц. д-р Соня Райчева. Образователната инициатива с научен и практико-приложен характер обедини студенти, базови учители и университетски преподаватели методици, които обсъждаха алтернативни практики и новите течения в съвременното литературно обучение.

Гостоприемните домакини от Великотърновския универ-

ситет „Св. св. Кирил и Методий“ проф. д-р Радослав Радев и ас. Димка Димитрова впечатлиха с високото ниво на организация на образователния форум и съпътстващата културна програма.

Водещ лектор бе проф. д-р Радев. В изложението си професорът представи концептуално съвременните проблеми на литературното образование, предимно в гимназиалния курс. Той мотивира приложението на различни стратегии в съвременното преподаване по литература в училище. Според проф. Радев наложено мнени-

е, че литературата възпитава в нравственост, всъщност убива самата литература: „Това не е дидактика! Основна грешка при учителите е, че просто се дават правила, дефиниции. Не напускат зоната на комфорт в преподаването. Литературата трябва да се усеща, чувства и разбира!“

Гл. ас. д-р Фани Бойкова (преподавател по методика на обучението по български език, Катедра по българска литература и теория на литературата) опроверга твърдението, че в днешно време младите не четат: „Различни изследвания доказват, че четат, но те четат лите-

ратура извън задължителните произведения в учебната програма, като се набляга на западноевропейски творци.“

Специален гост на семинара бе д-р Марияна Георгиева, преподавател по методика на обучението по български език и литература. Тя представи своята книга „Из лабиринтите на българското слово“. Една книга за свободата, словото, идентичността, за урока по литература и за учителя. Д-р Георгиева участва в създаването на първия университет сред българските общ-

Почетен бе физикът Георги Кръстев с представяне на научната дейност на лабораторията, носеща неговото име

Колеги и близки отбелязаха петгодишнината от смъртта на бележития пловдивски физик Георги Кръстев на 16 април 2014 г. в зала „КОМПАС“ на Пловдивския университет. Представена бе и дейността на лабораторията, която е част от Технологичния център на ПУ, създадена в памет на учения и за да развива неговите научни идеи.

Доц. д-р Кирил Коликов – ръководител на Лаборатория „Георги Кръстев“, сподели спомени за съвместната им работа. Проф. д-р Драгия Иванов говори за умението на Г. Кръстев да генерира идеи и да мотивира своите колеги да търсят решения на различни проблеми. Проф. д-р Асен Карталов, чийто студент е бил Г. Кръстев, разказа колко е бил впечатлен от философските му разсъждения. Спомени споделиха и други негови колеги. Сред хората, които бяха дошли да почетат учения, беше и ректорът на Университета проф. д-р Запрян Козлуджов. Той напомни за трудностите в работата на научния колектив преди изграждането на Лаборатория „Георги Кръстев“ и пожела на нейния екип успешна реализация на идеите, по които се работи. Доц. д-р Тодорка Димитрова прочете паметни адреси

от името на Съюза на учените в България и Физическия факултет на Пловдивския университет.

Георги Кръстев е роден на 4 януари 1943 г. и умира на 11 април 2010 г. Той е възпитаник и преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски“, отдаден на решаването на множество мащабни проблеми в областта на теоретичната физика и физикохимията. По време на своята близо 40-годишна преподавателска практика той формира у студентите си нестандартно мислене и нагласата да вникват задълбочено в поставените задачи. Значителен е броят на статиите му, публикувани в „Научни трудове на Пловдивския университет“, както и в чуждестранни списа-

ния, които дават идеи за развитие на науката по света. Има и десетки патентовани изобретения. В годините на творческия си подем гл. ас. Георги Кръстев дава тласък на кариерите на много свои колеги и студенти, но самият той никога не се е стремил към получаване на научни степени и звания или към изкачване на административни стъпала.

Негови са идеите, разработвани съвместно с доц. Коликов и други изявени учени, за приложение на електромагнитните въздействия в ядрената физика с цел обединяване на електромагнитните и ядрените взаимодействия; изследване на преместването на центъра на масите при утаяване или изплаване на частици в течни дисперсии; дефиниране на явлениято „препятствана осмоза“; развитие на теорията на неточностите (за допълнителна информация: <http://www.creativeway.eu/>).

Като резултат от изследване на осмозата е патентовано устройство за мембранно разделяне и селективно пречистване на промишлени флуиди и биообекти (66381 В1). Въз основа на създаденото устройство се разработва комплексен метод за проучване на препятствани осмотични процеси при електромагнитни въздействия. Така, благодарение на пълната отдаденост на науката от страна на Георги Кръстев, през 2009 г. група учени под ръководството на доц. Коликов печели проект ДТК 02/35 „Разработване на устройство и метод за изследване на осмотични процеси при

електромагнитни въздействия с приложение за деструкция на туморни клетъчни линии“. Проектът е към Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката и получава финансиране на стойност 500 хил. лв. Бенефициент е ПУ „Паисий Хилендарски“, с участието на екипи от СУ „Св. Климент Охридски“ и от Института по молекулярна биология към БАН. Интерес към идеите на проекта проявяват Медицинският факултет на Римския университет – Италия, Биоцентърът в Инсбрук – Австрия, и др. В рамките на проекта са подадени две заявки за патенти, свързани с барицентричния метод и устройства.

Успехите на екипа по проекта се дължат както на добрата подготовка на всеки един от учените, така и на мотивацията и съветите на покойния вече Георги Кръстев. Това дава основание Академичният съвет на Пловдивския университет да приеме със свое решение от 5 март 2012 г. предложението за основаване на лаборатория, наречена на утвърдения физик.

От май до октомври 2015 г. Съюзът на учените в България – клон Пловдив, ще организира семинар и 4 публични лекции, посветени на петте отделни научни направления, в които работи Лабораторията. Темите освен теоретична имат и приложна насоченост и са свързани с открития и научни пробиви от глобално значение. В зала „КОМПАС“ те бяха представени съответно от докторант Стефан Божков – „Електромагнитни взаимодействия между тела с център на симетрия“, докторант Радка Колева – „Седиментационни процеси в течни дисперсии“, Елена Пеева – „Осмотични процеси в непроменлив и променлив обем на разтвор“, докторант Йордан Епитропов – „Осмотично-електромагнитни въздействия върху биологични обекти“ и „Максимални неточности на косвено измеряема величина“.

„Пловдивски университет“

➔ От стр. 12

ности в чужбина – Таракийския държавен университет „Григорий Цамблак“ (Молдова), където е и сред първите преподаватели. Ключов момент в книгата ѝ заемат психологията и отношението на децата, израснали далеч от България, към своята родина и литература.

Интересите и публикациите на д-р Георгиева са свързани с литературната лингвистика, културологията, литературната теория и литературната история, семиотиката и мултикултурните взаимодействия. Книгата „Из лабиринтите на словото“ предлага на българския учител един модел за четене на литературната творба под формата на учебен анализ, модели за обучение върху изучаване на епиче-

ски и лирически текстове, които предлагат технология за преподаване на българска литература при специфични психолингвистични и социокултурни условия (съответно моделът може да се свива и разширява в зависимост от паралелката, възрастовите, социокултурните и психолингвистичните особености на учениците).

В края на семинара участниците вече се интересуха от планирането на следващия, което за пореден път доказва полезността на инициативата на доц. д-р Соня Райчева за тези вече традиционни „пътуващи аудитории“, които разширяват кръгозора на бъдещите учители по български език и литература, подготвяни във Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

В Обединения институт за ядрени изследвания – Дубна, Русия, е определена стартовата версия на проекта NICA/MPD

Проф. д-р Ваньо ЧОЛАКОВ

В началото на всяка година в Обединения институт за ядрени изследвания (ОИЯИ) – Дубна, Русия, се провеждат общоинститутски съвещания (наречени комитети) на различни теми, на които присъстват представители на страните членки на ОИЯИ. Там се определят стратегията на развитие и реализация на отделните научни направления, приоритетните проекти, а така също и финансирането на отделните етапи в съответствие с представените финансови планове.

На 42-рата сесия на Програмно-консултативния комитет по физика на частиците доминиращи са докладите, свързани с проекта NICA/MPD. В доклада на директора на Лабораторията по физика на високите енергии (ЛФВЕ) и ръководител на проекта NICA/MPD проф. Владимир Кекелидзе (доктор хонорис кауза на ПУ „Паисий Хилендарски“) подробно са разгледани проблемите и задачите, които предстоят в близко бъдеще. Във връзка с това той е отбелязал: „За нас най-важните въпроси за решаване са свързани с проекта NICA и всичко, което е свързано с него, тъй като това е бъдещето на нашата лаборатория и нашия институт. Ние се отнасяме с голямо внимание към съветите на международната общност, която тук е представена от известни физици на водещи европейски центрове. Ние се съобразяваме с техните препоръки, съизмерими с нашите възможности и отчитайки ресурсите си – човешки и финансови“.

Вече е определена стартовата версия по реализацията на проекта NICA/MPD, която обхваща две основни направления.

Първото е свързано с изграждането на ускорителния комплекс NICA. Определени са сроковете за строителството на сградите на колайдера, двата детектора и каналите за транспортиране на снопове ускорени йони от нуклотрона към колайдера. Обсъдени са етапите за изграждането и включването в експлоатация на техническото оборудване на колайдера. Естествено в условията на ограничено финансиране е необходимо да се изработят тези системи, необходими на даден етап, а останалите според възможностите при реализацията на проектните параметри на комплекса.

Като са взети предвид препоръките на експертите, Координационният комитет на проекта е определил задачите и състава на оборудването на комплекса в момента на въвеждането му в действие. Определен е оптималният диапазон на енергия на

сблъскващите се снопове от 3 до 4 GeV на нуклеон. Именно в този диапазон се очаква получаването на максимална плътност на ядрената материя при сблъскване на тежки йони.

Основните изисквания към параметрите на сноповете са обезпечаването на възможностите за тестване и настройка на системите на детектора MPD, което означава, че светимостта на колайдера NICA при стълкновение на ядрата на златото трябва да бъде не по-ниска от 5% от проектната. На базата на тези

чени 111 статии с предложения от почти 190 автори от 25 страни (70 научни центъра) което наложи създаването на два комитета по реализацията на програмите на изведените снопове на нуклотрона (BM@N) и на сноповете на колайдера (MPD). В тези комитети са включени както теоретици, така също и експериментатори.

Като равноправен член на колаборацията „NICA/MPD“ ПУ „Паисий Хилендарски“ участва активно в реализацията на отделните етапи по двете основни направления на проекта.

В Дубна работят млади специалисти от Физическия факултет, включени в проектирането и изграждането на детекторните системи на спектрометрите MPD и BM@N и разработването на методики и програмното обезпечаване на елементи за физически анализ на експери-

успехи през 2014 г.:

- получен грант от пълномощния представител на България;

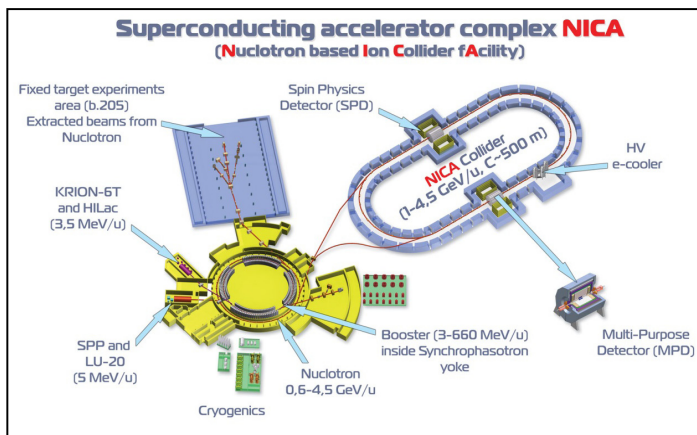
- победител и премия в конкурса за най-добра научна дейност на млади учени в ОИЯИ;

- участие в доклад на 117-ата сесия на Научния съвет на ОИЯИ;
- стипендия за 2015 г. на името на М. А. Макаров.

Избрана е за член на Научния съвет на проекта NICA/MPD.

Добри отзиви за сътрудничеството на ПУ с ОИЯИ са получени от председателя на Агенцията за ядрено регулиране и пълномощен представител на България в ОИЯИ доц. д-р Лъчезар Костов, който в доклада си на заседание на Комитета на пълномощните представители (висш орган на ОИЯИ) подчертава: „...Съвместните изследвания в ОИЯИ продължава младото поколение. Много сме радостни, че много студенти от Пловдивския университет са разработили тук дипломните си работи в магистърската степен и сега осем човека работят по докторски дисертации в ЛФВЕ. Те работят по проекта NICA/MPD – важен проект не само за ОИЯИ, но и за България. Това е едно от направленията, което ние поддържаме и се надяваме да внесем своя дял в реализацията на този проект...“

В ПУ е създаден координационен център за организиране на съвместно проектиране и изграждане на отделни възли и системи по проекта NICA/MPD в български фирми, институти и производствени звена. В момента в пловдивската фирма „НИК-47“ успешно се изработва важен елемент на бустера, ускорител от ускорителния комплекс NICA. Преди дни специалисти от Дубна осъществиха съвместно с представители на фирмата междинни изпитания на прототипа и в средата на юли ще се извърши окончателното тестване и подписване на приемо-предавателен протокол за него. От септември е планирано подписването на договор за серийно производство (30 броя) на това устройство. Качеството и отговорността за съвместната работа дават основание за нова поръчка за производство и на други елементи, като за целта е предоставена техническа документация за предварително съгласуване.

изисквания е определена стартовата конфигурация на оборудването на колайдера.

Второто направление е свързано с реализацията на физическата програма за експериментите BM@N (Барийонна материя на Нуклотроне) и MPD.

Програмата е свързана със създаването на модели и кодове, насочени и приложими към тежкоионни стълкновения, които са обект на изследване на тези експерименти. Това е достатъчно сложна област на енергия, тъй като в нея действат няколко конкуриращи се механизма, а тя се явява преходна между тях.

За решаване на този комплекс от задачи е създадена група в ОИЯИ, която работи в сътрудничество с учени от различни страни, включително и от България. Физическата програма предизвиква голям интерес сред физиците. Досега са полу-

менталните данни. В решаването на тези задачи са включени седем души от нашия екип, а от 2014 г. един работи в ускорителния комплекс NICA.

Всички те успешно разработиха и защитиха дипломните си работи в магистърската степен и в момента работят по докторски дисертации.

Те са високо ценени както от научните си ръководители, а така също и от ръководството на лабораторията и института за участието им с научни доклади в международни школи и конференции, получаване на стипендии и грантове за допълнително финансиране на научните им разработки. Съавтори са на общо 19 статии, публикувани или приети за печат в списания с висок импакт фактор през 2014 година.

Тук трябва да отбележим и поздравим Любка Йорданова от този екип за постигнатите от нея

Промоции, промоции

Абсолвентите от още четири факултета на Пловдивския университет – Факултета по математика и информатика, Биологическия факултет, Педагогическия факултет и Факултета по икономически и социални науки, получиха своите дипломи през април 2014 г. За ФМИ, най-стария факултет на пловдивската Алма матер, това е юбилейният 50-и випуск. Името на факултета отдавна се е превърнало в синоним на висококачествено образование в областта на математиката, информатиката и информационните технологии не само в България, но и в Европа. В него всяка година се обучават около 2000 бакалаври,

магистри и докторанти, включително и от други държави, които успешно се реализират не само у нас, но и по света.

Дипломираните 292 бакалаври, сред които 65 отличници, и 173 магистри, от които 107 отличници, бяха приветствани от ректорското и деканското ръководство, от бъдещите си работодатели и от представители на местната и държавната власт.

Предлагаме ви снимков материал от промоциите и на Биологическия факултет, Педагогическия факултет и Факултета по икономически и социални науки.

„Пловдивски университет“

Катедрата по славистика бе съорганизатор на Чешкия ден в Пловдив

Росина КОКУДЕВА

На 17 април 2015 г. се проведе първият по рода си Чешки ден в Пловдив. Събитието беше организирано от Чешкия център в София, като инициативата бе на Катедрата по славистика и поспециално на нейния ръководител доц. д-р Жоржета Чолакова.

Първото мероприятие –

на „Бохемия клуб“ са не само студенти и абсолвенти по бохемистика, възпитаници на българските университети, в които тя се изучава, но и българи, следвали бохемистика в чужбина, български интелектуалци с чехофилска ориентация и дейност, приятели на българската бохемистика, уточни доц. Чолакова.

Преподаватели от Катедрата по славистика заедно с чешките гости

представяне на новите заглавия на Академичното сдружение „Бохемия клуб“ – се състоя в зала „Компас“ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Сред презентираните нови заглавия бяха „Крематорът“ от Ладислав Фукс в превод на д-р Гинка Бакърджиева, „Имена на жители (nomina habitatorum) в съвременния чешки и съвременния български език“ – хабилитационният труд на доц. д-р Цветанка Аврамова, юбилейният сборник „20 години „Бохемия клуб“, както и някои тематични броеве на списание „Хомо Бохемикус“.

Академичното сдружение „Бохемия клуб“ е основано на 20 септември 1993 г. от група български бохемисти и чехофили. Основна цел на сдружението, което е първо по рода си в България, е да развива и утвърждава българското познание за Чехия и чехите. Членове

След представянето на книгите програмата на Чешкия ден в Пловдив продължи с още няколко прояви в Дома на културата „Борис Христов“. Там в присъствието на самия автор – художника Петър Йедличка, и директорката на Чешкия център в София Катерина Хуртаева беше открита изложбата „Живопис и скулптури“. Финална проява на Чешкия ден в Пловдив беше концертът, посветен на 125 години от рождението на чешкия композитор Бохуслав Мартину – популярен като „най-ренесансовия“ композитор от първата половина на XX век. В рамките на чешката програма в Дома на културата „Борис Христов“ беше прожектиран 4-серийният документален филм на Чешката телевизия „Забележителни следи – България“, като входът за всички събития беше свободен.

Вълчитрънското съкровище – СЪКРОВИЩАТА НА БЪЛГАРИЯ | сервиз“ на границата

Ас. д-р Божидар ДРАГАНОВ

С термина „съкровище“ се обозначава находка извън определен археологически контекст – погребение или селище. Такива находки обикновено съдържат скъпоценни предмети, подбрани като комплект и заровени в земята с някаква предварителна цел. От територията на Древна Тракия са известни над 20 подобни комплекса, датирани в периода на бронзовата и желязната епоха. Доскоро се смяташе, че те са укрити при бягство на собствениците им по време на военна опасност или природен катаклизъм и никога след това не са потърсени от тях. Подробният анализ обаче доказва, че в трезорирането на подобни „съкровища“ може да се търси много по-дълбока култова, ритуална или престижна символика.

Вълчитрънското съкровище е открито случайно на 28 декември 1924 г. при риголване в местността Дивите лозя, на 4 км североизточно от селото, но постъпва във фонда на Археологическия музей в София едва няколко месеца по-късно. Предметите са определени от откривателите им като пиринчени. Тази първоначална заблуда е породена от специфичния им червеникав цвят, резултат на вековно съприкосновение с органични материали, тъй като съкровището най-вероятно е заровено в кожен чувал или в дървен сандък. Преценени като малоценни, предметите остават без специално внимание от страна на откривателите им. Още същата вечер някои от малките дискове са нарязани на парчета в селската кръчма, а най-големият съд дълго време е използван като копаня за храна на прасета. Едва когато детайли от съкровището достигат до златарите в Плевен за претопяване, са предприети действия от административните власти в града, но по всяка вероятност не всички предмети успяват да попаднат във фонда на Археологическия музей.

Вълчитрънското съкровище съдържа 13 златни предмета с общо тегло 12,425 кг и с висока чистота на благородния метал от 23,5 карата. При някои от предметите като украса или като допълнителни елементи са използвани електрон (сплав от злато и сребро), ниело (инкрустация на сребро върху злато), незначително количество бронз и янтар (кехлибар). Съкровището се състои от голяма полусферична купа с масивни дръжки (кантаросовиден кратер), една

голяма и три по-малки чаши с по една извисена дръжка (киатоси), два големи и пет по-малки диска с луковични дръжки и един троен скачен съд, съставен от бадемovidни, издължени и заострени в долния си край тела. През близо деветдесетте години, изминали от неговото откриване, върху интересните предмети от съкровището, тяхната изработка, предназначение и датирание са изказани многобройни и най-различни мнения. Датата на направата му е спорна, определяна в широк обхват от време – между късната бронзова епоха (втората половина на II хил. пр. Хр.) и ранната желязна епоха (VIII – VII в. пр. Хр.).

Кантаросовидният кратер (съд за смесване на вино с вода) е с тегло от 4,5 кг и е изработен от един златен лист, от който са изтеглени и дръжките. Обемът му е 10 литра и пълен тежи около 15 кг, т.е. едва ли е могъл да се повдига поради меките златни дръжки. Най-вероятно съдът е използван в култово-представителен контекст. С цел по-нататъшната му употреба съдържанието е изгребвано с помощта на голямата чаша, поемаща около 1,5 литра, докато малките чашки (с обем 0,3 литра) са използвани най-вероятно за пиене или разливане. Така наречените „киатоси“ са със заоблени дъна и издигащи се високо над устието дръжки, които изместват центъра на тежестта встрани и когато са празни, падат върху страничните си стени. Напълнени с вино или друга течност обаче, чашите остават стабилно изправени на дъната си.

По презумпция се приема, че съдовете от Вълчитрънското

съкровище са един комплект, т.е. между отделните съдове няма разлика в хронологията на изработка. Извършвайки подробен анализ обаче, английските изследователи А. Sherratt и Т. Tayler разделят съкровището на две групи, условно наречени „Вълчитрън А“ и „Вълчитрън Б“. В „група А“ влизат кантаросът и четирите киатоса, образуващи единен сервиз, а в „група Б“ – дисковете и триделният съд. Това разделение се обосновава предимно с технологични аргументи:

– самото злато в „група А“ има сребро и мед и специфичен зеленикав оттенък, а в „група Б“ примесът е само от сребро;

– съдовете от „група А“ са изчуквани върху матрица от златна заготовка, като дръжките са неделима част от съда. За изработването им е използван дърводелски струг, а най-характерният белег е липсата на употреба на друг метал за декорация;

– основание за датировката на „група А“ в къснобронзовата епоха (XV – XIII в. пр. Хр.) е паралелът със съдове от Микена и Каламата (п-ов Пелопонес, Гърция), Бихар (Унгария), Бая (Трансилвания, Румъния), Ръдени (Молдавия, Румъния) и Крижовлин (Украйна).

И докато интерпретацията на съдовете от „група А“ е по-скоро константна, то тази на „група Б“ предизвиква дискусии

и до днес. При изработката на предметите от втората група са използвани както различни материали, така и различна техника. Триделният съд също е изучан на матрица, а дръжката с общ отвор, изработена от електрон, се отличава по цвят от червенещото злато на самите съдове. За декорация е използвана т. нар. техника „ниело“ (сплав, състояща се от сребро, мед, олово и сяра), при която се получава ефектна тъмна повърхност и е засвидетелствана за първи път в Микена. По нитовете върху кухата дръжка има следи от изтъркване чрез въртливо движение. Това дава основание на Ив. Венедиков да предположи, че съдът е имал горна част и е представлявал тройка водоплаващи птици. При изработката на дисковете присъства и бронз – луковичните дръжки имат бронзова подложка. От вътрешната страна има кръстовиден орнамент, наподобяващ лабрис, както и инкрустиран кехлибар в центъра, който говори за връзки с Прибалтика.

Отделните части на триделния съд са така свързани помежду си, че ако се налее течност в една от тях, то тя преминава и в другите две. Съществуват различни интерпретации за предназначението на тройния съд. Един от първите проучватели на съкровището – В. Миков, смята, че той не е използван

„Мистериален тракийски между две епохи

за пиене, а предназначението му е сходно с това на специфичните двойни глинени съдове от групата на т.нар. „инкрустирана керамика“, позната по двата бряга на Дунав от устията на Тиса до Искър. Според него съдът се е използвал поставен върху триножник.

В своето изследване Л. Огненова-Маринова се спира също накратко на неговото предназначение. Според нея той е служел за изливане на течности през тръбичките в трите отделни части на съда, което позволява да се мисли за възлияния в чест на някоя божествена триада.

Според Ив. Венедиков долната част на триделния съд представя фигурите на водоплаващи птици, които по това време са основен мотив в иконографията на изкуството. Вероятно съдът е имал капак, възпроизвеждащ протомета на птичи тела. Триделността е много характерен белег в оформянето на съдовете тъкмо от тази епоха. Често възлиянието се е осъществявало с три течности: вода, мляко и вино, или като сока от свещеното индийско растение „сома“, което се смесва с мед и мляко. „Сома“ се прецежда през три цецилки, а иранският вариант „хома“ се пие на три глътки. Както проличава, тройствеността е важен момент в обредното възлияние, характерно за индоевропейските религиозни представи. От друга страна, ако съдът се свърже с култа към Дионис, то течността също най-вероятно е била смесица от вино, мед и мляко, понеже те избликват от земята и скалите при появата на бога.

Тъй като съдът не може да стои хоризонтално, предполага се и наличието на поставка. Посочени са много аналогии на идеята, че е възможно поставката да е била във формата на колесница. Иван Венедиков смята, че съдът не е предназначен за пиене, а за съхраняване на течности. Едно от възможните обяснения за триделния съд, дадено на базата на по-късни

извори, е той да е бил използван на царската трапеза за приготвянето на царското питие „кикеон“ (направено от вино, козе сирене и брашно), което се пиело по време на Елевзин-

ските мистерии. Съществува и предположението, че в състава на „кикеон“-а влизат и някои психотропни вещества, благодарение на които посвещаваните достигат състояние на транс по време на въвеждането в мистериалния култ.

Що се отнася до т. нар. „дискове“ от Вълчитрънското съкровище, тяхната интерпретация също е многопластова. Първият проучвател на съкровището – Васил Миков, ги свързва с колесниците от Средна Европа, като предполага, че те са висели под формата на украса. Според Ал. Бонев цялостният комплекс има ритуално предназначение и е обвързан с култа към Слънцето. Не е изключено дисковете да са използвани с декоративна цел като украса на храм, светилище или друго култово място, имащи пряко отношение към институцията на царете жреци, формирала се през втората половина на II хил. пр. Хр. сред долнодунавската тракийска племенна общност. Още повече че лицевите им повърхности са покрити с богата и сложна орнаментация. Л. Огненова-Маринова също прави опит да обясни предназначението на дисковете. Според нея отлична аналогия представляват т. нар. „чинели“,

намерени в пещерата на Зевс в планината Ида на Крит, които по размери са близки до тези от Вълчитрън, но се датират от VII в. пр. Хр. Интерпретираните като музикални инструменти или играчки „чинели“ са употребявани при церемониите, свързани с божественото дете Зевс или Дионис Загреус в Тракия. Има някои факти, които обаче противоречат на тази теза, тъй като златото при удар почти не издава звук, а освен това луковичните дръжки са неудобни за хващане. Най-вероятно въпросните „дискове“ са служили за капаци на съдове от злато, бронз или глина. Ролята на капака е особено важна в мистериалните обреди на „покриване“ – „откриване“, когато повдигането на капака на съда от жреца дава възможност за посвещавания да „види“ и „пигне“ тайните свещени „предмети“, които строго се пазят от непосветени очи.

Вълчитрънското съкровище се смята за блестящ представител на ранната тракийска

торевтика. В цялата заплетена аргументация за датирането му се очертават два сигурни факта. Използваното злато определено е с карпато-дунавски произход. Кехлибарът, инкрустиран в средата на бронзовото кръстовидно укрепване отдолу на единия от дисковете, се появява на Балканите след XIII в. пр. Хр., а най-ранните свидетелства за внос на кехлибар в Тракия засега се отнасят едва към IX в. пр. Хр. Най-вероятно съкровището не е хронологически еднородно. А. Sherratt и Т. Tayler датират „група Б“ към VIII в. пр. Хр. като представят паралели с Урарту, където са открити сходни капаци. Диана Гергова привежда като паралел керамична пиксида от геометричния период, открита в Левканди на о-в Евбея, като друг аргумент в полза на нейната теза е късната поява на кехлибара в българските земи.

Със сигурност с този „разкошен сервиз“ древните траки са извършвали обреди към култа на своите богове. Според едни става въпрос за Дионис Загреус, според други – за Великата богиня Майка. Ценността на Вълчитрънското съкровище обаче не е в стойността на метала, а в посланието на онова динамично време, когато една икономическа, политическа и идеологическа система се сменя с друга – изпълнения с превратности край на бронзовата епоха, бележеш дългия преход към металургията на желязото.

Използвана литература

- Върбанова, М. За тройния съд и двата големи диска от Вълчитрънското съкровище. – Археология, XXXVI, 1994, 3 – 4, 25 – 29.
 Маразов, И. Тракийските съкровища. София, 2011.
 Sherratt, A., T. Taylor. Metal Vessels in Bronze Age Europe and the Context of Vulchetrun. – In: Best, J., N. de Vries (eds). Thracians and Mycenaeans. Leiden–Sofia, 1989, 106 – 134.

Меморандум за сътрудничество подписаха Пловдивският университет и Българската аутсорсинг асоциация

„Изключително съм щастлив, че Българската аутсорсинг асоциация се е насочила именно към нашия град и университет“ – с тези думи ректорът на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Запрян Козлуджов откри срещата с представители на асоциацията днес, на която бе подписан меморандум за двустранно сътрудничество. Целта на стратегическия документ е да осигури съвместни инициативи за подготовка на квалифицирани кадри според изискванията на сектора на аутсорсинг услугите, както и да създаде условия за младите хора да работят и да се развиват професионално в България.

Пловдивският университет вече четири години работи успешно с компании от аутсорсинг индустрията, но днешното споразумение е нов етап в партньорските ни отношения, поясни проф. Козлуджов. Той добави, че висшето училище има потенциал и условия да подготвя кадри, които да задоволят нуждите на бизнеса, стига фирмите да посочат от какви специалисти се нуждаят.

На срещата председателят на Българската аутсорсинг асоциация г-н Стефан Бумов отправи и първото си предложение към Университета – за разработ-

ване и стартиране на пилотен проект за подготовка на кадри за среден мениджмънт. По думите му точно такива кадри липсват на родния бизнес, а наличието им ще доведе до динамичното му разрастване. Според Пламен Цеков, член на Управителния съвет на асоциацията, сътрудничеството между бизнеса и ПУ е най-добрият начин да се покаже на българските студенти, че в тази бързоразвиваща се индустрия има качествени фирми, а със знания може да се върви напред.

На срещата присъстваха заместник-ректорът доц. д-р

Ректорът проф. Запрян Козлуджов заедно с г-н Стефан Бумов – председател на Българската аутсорсинг асоциация, и г-н Пламен Цеков – член на Управителния съвет (вдясно)

Мария Стоянова, деканът на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов и заместник-деканът доц. д-р Петя Бъркалова.

Непосредствено след подписването на меморандума 5 от водещите аутсорсинг компании у нас представиха възможнос-

тите за работа и развитие в сектора за млади хора на възраст от 20 до 30 години. Интерес сред студентите предизвикаха темите за базисните умения, образование и подбор за влизане в аутсорсинг бизнеса.

„Пловдивски университет“

Кръгла маса на тема:

„Православието – традиции и съвременност“

Ивелина НИКОЛОВА

За втора поредна година Катедрата по теология към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проведе Кръгла маса на тема „Православието – традиции и съвременност“. Събитието се състоя на 17 април 2015 г. в Дома на Съюза на учените – Пловдив. Целта на тази среща бе да се даде възможност студентите богослови да представят пред свои колеги размисли по теми, които ги вълнуват, и в обща дискуссия да разменят опит, впечатления и идеи. Подобни дискусии са рядкост в академичното богословско пространство в страната. Не би било пресилено да кажем, че Катедрата по теология е единственото академично звено, което положи началото на една добра традиция – ежегодно студентите богослови практически да споделят опит и пости-

Част от участниците в конференцията в Дома на учените

жения в процеса на следването си. Резултат от това намерение е осъществената за втора поредна година подобна инициатива. Това дава основания за гордост не само на преподавателите, но

и на студентите.

Кръглата маса беше открита от декана на Философско-историческия факултет доц. д-р Красимира Кръстанова, която пожела на участниците в светлите дни

на Възкресението успехи в благородното начинание.

Тази година интересът от страна на студентите беше много по-голям: освен студентите от специалността „Теология“ към ФИФ желание за участие бяха заявили и студенти от Богословския факултет към Софийския университет, както и гости от Липецкия държавен технически университет – Русия.

Темите на докладите разкриха широкия спектър от интереси на младите богослови в областите библистика, история на Българската православна църква, пастирско богословие, литургика, педагогика, църковна археология, християнско изкуство и др.

По традиция докладите от Кръглата маса ще бъдат публикувани в сборник с едноименното заглавие „Православието – традиции и съвременност“.

Земята след хората*

Даниела ГЕРДЖИКОВА, студентка от I курс, специалност „Славистика“

Всичко започва, сякаш сънуваш с отворени очи – един пророчески и страшен сън за човешкия егоизъм, незаинтересованост и безотговорност... Каменист пращан път се вие, докдето стигат очите ти... Оглеждаш се със смразено от ужасяваща болка сърце. Край теб няма и стръкче тревица – всичко е погълнато от пясък, суша и смърт... Земята е напукана и прилича по-скоро на кафеникава креда. А едва миналата година това беше любимата ти зелена поляна с красивите и благоуханни цветя и примамливите сенки на дърветата. Някак несъзнателно поглеждаш нагоре с мисъл за спасение. Надеждата ти обаче е само миг – небето е мрачно и сиво, обвито в гъста мъгла от прах и черен дим... Редките изгорели и сухи дървета край теб едва напомнят прохладните и оживени гори, които сърцето ти все още пази. Една необяснимо силна и упорита болка завладява мислите ти...

Със сетни сили продължаваш пътя си, макар че никак не ти се иска. След известно време надеждата ти се събужда от слаб ветрец и познато шумолене. „Добрата ми стара гора“ – мислиш си ти и се хвърляш стремглаво натам. Когато приближаваш обаче, си ужасен от натрапчивата и всепроникваща миризма на разлаган от непоносимата лятна жег боклук (по-точно огромно буйнище). Наистина виждаш дървета, но листата им са ти безкрайно познати – разноцветни и найлонови. Смразяващият ужас рязко рязва душата ти; съвестта ти шепне трескаво: „Това е краят на приказката за познатия уютен и красив свят, а ВИНОВНИЯТ СИ ТИ... Ти нарисова този пейзаж с всяка своя постъпка, защо се ужасяваш сега?“. Опитваш се да изкрещиш, че тук не ти харесва, че си искаш ласкавата и красива природа с горите, поляните, реките и всичко останало... Опитваш се, но устата ти е пресъхнала като всичко наоколо и от нея излиза само едва доловимо скимтене...

Събуждаш се уплашен и разтърсен, плувнал в студена пот. Трябва ти доста време, за да се успокоиш и да осъзнаеш, че си в собствената си стая и в собственото си легло... Дълбока въздишка на благодарност и облекчение изпълва сърцето ти. Този път имаш късмет... Кошмарът си отива с края на нощта. Но дали случката няма да се повтори, ако продължиш

живота си по стария егоистичен и повърхностен начин?! Дали това не беше последното и най-сериозно предупреждение за всички нас – самозабравилите се „господари на Вселената“, наречени човеци... Светът запазва хармоничното си и цялостно съществуване преди, след и въпреки нас, а човешкият живот е само микроскопична пращинка от общата история. Дали тогава природата ще позволи на толкова нищожно и самонадеяно същество да я застраши и унищожи? Трябва ли апокалиптичният

сън наистина да се превърне в реалност, за да се научим да пазим и ценим всичко, което имаме? Нека не забравяме, че ако не се събудим доброволно от егоистичната и удобна незаинтересованост, Майката природа ще ни събуди рано или късно – ужасяващо и неумолимо... Затова, ако не сме заглушили безвъзвратно чувството за собственото си самосъхранение като биологичен вид, не можем да си позволим да потънем в затъпяващата си неблагоприятност.

Да започнем с една неоспоримо доказана истина от всекидневието на древните хора. В началото те са осигурявали прехраната си с лов, но от друга страна, избивали са само толкова животни, колкото да нахранят себе си и своите семейства. По подобен начин изучавали и навиците на дивеча, който ловуват, съобразявали са се с неговите размножителни периоди, дори са почитали бизоните и като свещени животни – благодарност за това, че осигуряват съществуването им. Неслучайно

Погледни следите от твоите мокасини, преди да съдиш постъпките на другите.

(Индианска мъдрост)

един от индианските вождове в по-ново време заявява, че да бъдеш индианец, означава не просто да имаш червен цвят на кожата, а най-вече да бъдеш с определен начин на мислене! Същината на индианската философия е схващането, че облакът и тревата, дървото и реката, човекът и животното могат да съществуват единствено в дълбока, трайна и неразрушима взаимовръзка, тъй като са създадени от една и съща Велика Тайна.

Несъмнено древните хора са умеели да живеят в хармония както със заобикалящия ги свят, така и с вътрешната си същност. За нещастие, успоредно с нахлуването на неизбежната модернизация в неговия живот съвременният човек с все по-застрашителни и сериозни темпове губи способността да запази равновесието между технологичния напредък и хармоничната красота на заобикалящата го природа. Екологичната криза, безконечните безумни игри за политическо надмощие на всяка цена, всеобщото отчуждение и загубата на изначалните духовни ценности са, уви, често срещана и позната до болка страна от нашия живот, за която едва ли ще можем спокойно да си затворим очите.

Надали в днешно време някой ще успее убедително да оспори предимствата на стремителната модернизация и непрекъснатия технологичен прогрес. Но ако се вгледаме по-внимателно в някои черти на това „необходимо зло“, може скоро и да се ужасим какво точно си пожелаваме. Трябва ли да мислим за чистия въздух и естествените хранителни продукти едва след като застрашим здравето си с непрестанно безразсъдно замърсяване и все повече и повече химия на нашата трапеза... Дали ще бъде достатъчно да се сетим да вземем мерки, след като вече сме безвъзвратно заболели?! Дали можем да изсичаме безнаказано горите си, а после отчаяно да кършим пръсти след поредното наводнение?! На какви морални и общочовешки ценности ще научим децата си, като им показваме заплашените от изчезване или вече изчезналите животни само на картинка?! Наричат ни homo sapiens и с право се гордеем с това, но дали е разумно и далновидно да вървим срещу себе си, като застрашаваме природата с простъпки, нехайство и безотговорност?!

* Есетото на Даниела Герджикова е отличено с първа награда в конкурса на тема „Земята след хората“, организиран от Студентския съвет. На второ място е класирана Симона Вълкова, на трето място – Мариана Начевска, а със специална награда е отличен Тодор Андонов.

Философско-историческият факултет е победител в състезанието „Аз знам повече“

Спортната зала на Пловдивския университет отново приюти участниците в традиционното състезание на „знаещите“. В ежегодната инициатива, организирана от Студентския съвет, се включиха всичките девет факултета на Университета, като всеки от тях беше представен от трима свои възпитаници. Изключение направи отборът на Философско-историческия факултет, който се състоеше от двама състезатели. Те обещаха още в началото на състезанието, че ще играят за трима, и не само спазиха думата си, но дори и спечелиха надпреварата. Сред специалните гости бяха ректорът проф. д-р Запрян Козлуджов, заместник-ректорът доц. д-р Мария Стоянова, деканът на Педагогическия факултет доц. д-р Румяна Танкова и др.

Състезанието протече на три етапа в три последователни кръга. В продължение на повече от два часа състезателите се постараха да покажат максимум от своите знания, водени и от амбицията да стигнат до престижното първо място или поне да представят своя факултет по най-добрия начин.

Както вече споменахме, победител в междуфакултетското състезание „Аз знам повече“ – 7, е Философско-историческият факултет, второто място зае отборът на Педагогическия факултет, а третото бе отредено на Биологическия факултет, който спечели първото място в „Аз знам повече“ – 6. Организаторите от Студентския съвет

бяха подготвили голям брой награди за победителите. Множество награди бяха осигурени за всички участници и от спонсорите: Vivasom, пицарии

Доц. Мария Стоянова заедно с победителите в състезанието

Организаторите от Студентския съвет

„Верди“, UniCredit Bulbank, Завода за захарни изделия „Кармела“, Издателство „Летера“, Издателска къща „Хермес“, ISIC, АПАО и Usit Colours. Основният медиен партньор на събитието беше MediaCafe.

Всички, които не са се пристрашили да покажат знанията си тази година, могат още отсега да стартират своята подготовка, защото Студентският съвет на ПУ „Паисий Хилендарски“ ще продължи своята „Аз знам повече“ – традиция, и през следващата година!

„Пловдивски университет“

Клубът на цивилиста при Юридическия факултет дискутира проблема за наказателното обезщетение

Маргарита БАЛАБАНОВА

Въпросът за приложение на наказателното обезщетение (*punitive damages*) в българското право беше дискутиран на поредната сбирка в Клуба на цивилиста. Тя се състоя на 19 март 2015 г. в 51. семинарна зала на Ректората на Пловдивския университет. Присъстваха студенти, докторанти и преподаватели от Университета, както и практикуващи юристи.

Петокурсникът Веселин Козарев представи най-важното от своя научна разработка за наказателното обезщетение, спечелила първо място на последната Студент-

ска юридическа научна академия, проведена в рамките на Юридическия факултет в края на 2014 г. в Университетската творческа база – Пампорово. Колегата Козарев разясни същността на наказателното обезщетение и неговите функции.

Punitive damages е институт, характерен предимно за англосаксонската правна система, и поради това изследването е ново за българското право. До този момент липсват подробни теоретични трудове, свързани с възможността за приложение на наказателното обезщетение в България. Наказателното обезщетение цели виновното

лице не само да обезщети за претърпените вреди пострадалия, но и да плати свръх тях, което да се явява своеобразна санкция за неправомерното поведение на същото виновно лице.

По-нататък Веселин Козарев разсъждава по приложното поле на института у нас в двата големи дяла на гражданската отговорност (договорната и деликтната). Изяснено беше и приложението на наказателното обезщетение в областта на авторското и застрахователно право.

След експозето последва дискусия, по време на която аудиторията постави и

активно обсъди някои доста интересни въпроси – как би се формулирал искът за наказателното обезщетение в една искова молба; дали той ще представлява самостоятелен иск; би ли могло наказателното обезщетение да се кумулира с наказателна отговорност и др. Повечето присъстващи също изказаха мнения доколко е приложим институтът в българската правна система.

Разискваната тема подсказва интереса на публиката към подобен род прояви, която с нетърпение очаква следващите сбирки на клуба. Дано да са скорешни!

Посещение на хърватски студенти в Пловдивския университет и лекции на чуждестранни учени слависти

Евелина ГРОЗДАНОВА

На 11 май 2015 г. на посещение във Филологическия факултет пристигна група от 16 студенти от Филологическия факултет към Университета в Загреб, които изучават български език, литература и култура. Групата бе придружена от преподавателката по български език на студентите д-р Ана Васунг.

Гостите бяха приветствани от декана на Факултета доц. д-р Живко Иванов и от ръководите-

вистика“, която ще се проведе през месец октомври в Загреб.

Лекцията на доц. д-р Ваня Зидарова бе втората проява за деня, организирана от Катедрата по славистика. По-рано д-р Ярослав Отченашек от Етноложкия институт към Академията на науките на Чешката република изнесе лекция на тема: „Чешките народни и авторски приказки“. Д-р Отченашек е изследовател в научното поле на славянския словесен фолклор, хърватската

Хърватските гости заедно с български колеги

ля на Катедрата по славистика доц. д-р Жоржета Чолакова. Специално за хърватските студенти доц. д-р Ваня Зидарова изнесе лекция на тема „Младежкият сленг като субстандартна езикова система“.

В края на деня хърватските българисти имаха възможност да се запознаят с колегите си от Пловдивския университет, които изучават хърватски и сръбски език. С тази среща се положиха основите на едно бъдещо сътрудничество между младите хора – група от пловдивски студенти ще вземе участие в традиционната международна студентска конференция „Вчера, днес, утре – сла-

и сръбската литература, както и на етническите промени в Средна и Югоизточна Европа.

Няколко дни по-късно на 14 май, Александър Зицман, преподавател в Института по славистика на Виенския университет, изнесе лекция на тема: „Културология и превод“. Той е автор на 2 езиковедски монографии, издател на множество антологии и рецензент на австрийското министерство на образованието, изкуството и културата, както и на различни издателства в чужбина. Научните интереси на Александър Зицман са в сферата на съпоставителното езиковедство, ономастиката и езиковите контакти.

Седмата национална студентска конференция на екологична тематика

Обща снимка на организаторите и участниците в конференцията

За седма поредна година катедра „Екология и опазване на околната среда“, Студентският съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“ и студенти от Биологическия факултет на университета организираха Националната студентска научна конференция „Екологията – начин на мислене“. Паралелно с нея за четвърта година се организира и фотоконкурсът „Екологията – начин на мислене и действие“.

В конференцията взеха участие 28 души – 7 от София и 21 от Пловдив. Във фотоизложбата се включиха 9 души (7 от ПУ „Паисий Хилендарски“ и 2 от Лесотехническия университет – София). Специални гост-лектори бяха ученици от: Езиковата гимназия „Иван Вазов“ – Пловдив, Националната търговска гимназия – Пловдив, Професионалната гимназия по транспорт „Гоце Делчев“ – Пловдив, Средното общообразователно училище „Д-р Петър Берон“ – Свиленград. Всички те получиха специални награди, медали,

както и сертификати за участие.

Участниците в конференцията бяха оценени от компетентно жури, а тези от фотоизложбата – от всички присъстващи участници и гости. На първо, второ и трето място се нарешиха студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ и ЛТУ – София. Те получиха парични и специални награди.

Пълният текст на научно-популярните разработки ще бъде отпечатан в специализирания сборник с доклади от Седмата студентска научна конференция „Екологията-начин на мислене“. Конференцията бе осъществена благодарение на финансовата помощ и партньорската подкрепа от Студентския съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“; Катедра „Екология и ООС“; „Ecologia Balkanica“; Община Пловдив; АПАО; БДЗП; Изворна вода „Бачково“; Природонаучния музей – Пловдив; „Заедно в час“ и MediaCafe.

„Пловдивски университет“

Любопитни факти от света на науката

Кой е решил сложен математически проблем, мислейки го за домашна работа?

Американският математик Джордж Данциг като студент веднъж закъснял за лекция и възприел написаните на дъската уравнения за домашна работа. Те му се сторили по-трудни от обичайните, но след няколко дни успял да ги реши. Оказало се, че е разрешил два „нерешими“ проблема в статистиката, върху които си били блъска-

ли главите много учени.

Кой става професор по математика, без да е получавал математическо образование след средното училище?

Стивън Хокинг е един от водещите физични теоретици и популяризатори на науката. Разказвайки за себе си, Хокинг припомнял, че е станал професор по математика, без да е получавал никакво математическо образование от времето на средното училище. Когато започнал да преподава математика в

Оксфорд, той четял от учебника, изпреварвайки своите студенти с две седмици.

За кого в университета написали препоръчително писмо, състоящо се от едно изречение?

Математикът Джон Наш, прототип на героя от филма „Красив ум“, получил едно от най-кратките препоръчителни писма в университета. Преподавателят написал в него само едно изречение: „Този човек е гений!“.

Стимулиране на дарбите сред децата със специални образователни потребности

Д-р Весела КАЗАШКА

През месец януари 2015 г. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ беше домакин на първата работна среща по проекта „Gifted (for) you“ 2014-1-RO01-KA201-002957, финансиран по програма Еразъм+, ключова дейност „Сътрудничество за иновации и обмяна на добри практики“. Координатор на проекта е училището за деца с увреден слух в Букурещ, Румъния – „Saint Mary“ Special Middle School For The Hearing Impaired. Партньори по проекта са: Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, Средното специално училище за деца с увреден слух „Проф. д-р Ст. Белинов“ – Пловдив, училището за деца с увреден слух в Пшемисъл, Полша – Specjalny Ośrodek SZKOLNO Wychowawczy NR 2 im.dra Janusza Korczaka, Асоциация за образование и наука Science KLEINE SCHULE – Букурещ, Trencadis Corp SRL – Букурещ.

В екипа на проекта от страна на Пловдивският университет участват д-р Весела Казашка, проф. д.п.н. Дора Левтерова, доц. д-р Петя Бъркалова, доц. д-р Надя Чернева. Участниците от всички партньорски организации се обединяват около идеята, свързана с новите методи на обучение – кооперативно учене, стимулиране на критично мислене, творчество, развитие на артистични умения, развитие на умения с помощта на съвременните информационни технологии.

Дейностите, предвидени в проекта, са: разработване и внедряване на учебна програма за надарени деца сред децата със специални образователни потребности; получаване на образователен софтуер за деца с увреден слух; промоционална кампания сред възрастните – учители, родители и психолози, за надарените деца; създаване на пилотен онлайн център. Разработването на онлайн платформа за обучение представлява нова перспектива от гледна точка на учебния процес за деца със специални образователни потребности. Новата среда, създадена в интернет, подкрепена от иновативни технологии, води до подобряването на принципите и методите на индивидуалното обучение, тъй като персонализира процеса на обучение и е в крак с техническото развитие на децата. Посредством новите информационни технологии ще може да се проследят редица параметри: време за реакция, интердисциплинарни връзки, критично мислене, логика, запаметяване, аналитични умения и т.н. Също така се осигурява и административната страна на

и интерактивни методи и стратегии в обучението, така че да се стимулира творчеството, да се развива максимално детският потенциал и следователно да се увеличи ефективността при обучението и възпитанието на талантливите деца. Проектът залага на обучението и развитието на артистични умения: моделиране, рисуване, пантомима, които да доведат до повишаване на самочувствието. Партньорите по проекта притежават

образователно и професионално ориентиране, специалисти по четене на устните, лингвисти, специалисти по логопедична терапия, специалисти по алтернативни техники за комуникация. Една от задачите на проекта е да подобри съществуващите стандарти и развитието на държавата чрез достъп до обмен на добри образователни практики в рамките на ЕС – България, Полша и Румъния.

Наблюденията на преподавателите в училищата за деца със специални образователни потребности показват прояви на високо познавателно развитие на учениците въпреки техните дефицити. В специализираните училища, както и в масовите се обучават деца със специални образователни потребности, които се нуждаят от специални програми, свързани с развитие на ръчните умения, разбиране на естетически и художествен смисъл на думата, както и предприемаческа компетентност. Напредналите познавателни умения и високият емоционален заряд се съчетават, за да създадат положителни преживявания и самочувствие у учениците. Уникалните качества на тези деца често ги правят уязвими и изискват за промени в обучението им. Работата с надарени деца изисква и обучение на учителите им, а също така и на техните родители, за да се постигне оптимално развитие. С използването на интернет обучението трябва да се отбележи и ефективността за снижаване на разходите: намаляване на времето – имаме достъп до информация по всяко време и на всяко място, не се правят пътни разходи, не се прекъсва учебният процес, обучението е според групата и възрастта на учениците. Виртуалният клас може да включва деца на различна възраст, деца, които са с по-изявен потенциал за растеж, отколкото други деца на същата възраст. Децата ще се научат как ефективно да използват наличните ресурси, ще могат да поемат отговорност за собствения си начин на живот, ще пла-

преподаването и учебната програма. Възможно е това е методът, който контролира процеса на преподаване и учене.

Основна цел на проекта е осигуряване на оптимални условия, които ще допринесат за физическо, интелектуално, морално и социално развитие на децата чрез увеличаване на техния потенциал. Чрез проекта се осигуряват равни възможности за растеж и обучение въз основа на учебна програма, адаптирана към специални образователни потребности на деца с увредено зрение, деца с Аспергер и децата с увреден слух. Проектът залага на образователни услуги. Акцентира се на уменията и възможностите на децата, на техните ресурси, а не се изостря вниманието върху дефицитите им. Ангажирани сме да се създават и усъвършенстват иновационни

голям опит в обучението, възпитанието и обучението на учители за работа с деца със специални образователни потребности. Резултатите от партньорските училища говорят сами по себе си. Получени са многобройни награди, които учениците са спечелили в национални и международни конкурси заедно с участниците без увреждания. Декоративните изкуства и творческите дейности помагат за преодоляване на ограниченията, наложени от уврежданията. Възпитаниците на училищата за деца с нарушен слух в Пловдив, Пшемисъл и Букурещ са постигнали забележим напредък както в емоционално отношение, така и в професионално, придобивайки професия. Академичните постижения са подкрепяни от специалисти кинезитерапевти, психотерапевти, педагози по

Навършиха се две години от основаването на Химическия клуб „Драгендорф“

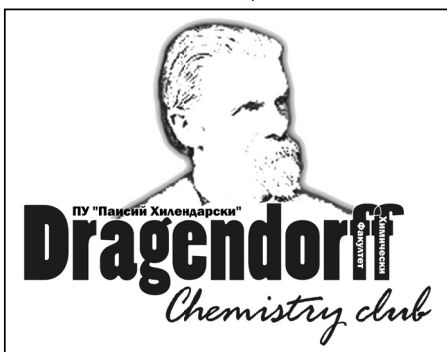
Докт. Йордан СТРЕМСКИ

Необходимостта от динамично развиваща се образователна, изследователска и културна среда с химическа идентичност и университетско значение бе мотивът през 2013 г. към Химическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ да бъде основан Химическият клуб „Драгендорф“.

Основната визия на клуба е да осигури социална среда, предоставяща конкурентноспособни предимства за формиране на мултидисциплинарни екипи в областта на науките за природата, обществото и технологиите, създавайки етични модели на поведение между обучавани и обучаващи.

С ръководство, състоящо се от председател, организатори, финанисти и администратори, вече 2 години клуб „Драгендорф“ се стреми да допринесе за утвърждаването на Химическия факултет като водеща българска образователна институция – пример на академичен модел за качествено образование, територия на съвременни научни изследвания и иновации.

Мисията на клуб „Драгендорф“ е да подпомага успешната социализация на младите химици, да изгражда морални, културни и исторически традиции в областта на химическите науки. Така се формира съзнание за професионална компетентност и се демонстрират връзките на химията с различните сфери на живота, в интерес и полза на хората и обществото. За патрон на клуба бе избран известният немски химик фармацевт – професор Георг Ноел Драгендорф, чиито заслуги в областта на химичната наука са оставили дълбока дияра,

намираща последователи навсякъде по света.

Следвайки своята мисия, клубът осъществява редовни сбирки, които се провеждат на достъпно равнище, организирани и информационно обезпечени са от доброволчески екип от студенти и преподаватели и с финансовата подкрепа на Студентския съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“.

В изминалите, отличаващи се с научна атмосфера и приятни емоции срещи на клуб „Драгендорф“ за две години бяха разгледани важни аспекти от живота, а допирната им точка с химията събуди силен интерес. Пътуването из необятния Космос сред плутоидите, безспирното развитие на науката, изследването на предполагаем живот на Марс чрез тераформинг, вечната младост, криещ се в козметиката, красотата на кристалите, изкуството

на вкусната храна бяха част от разгледаните тематики, които заинтригуваха присъстващите. Сред по-интересните дискусии, свързани с химията, са: „Химия и храна“, „Химия и козметика“, „Химия на щастieto“, „Химия и Космос“, „Химия и учене“, „Химия за парти“ и много други. Ученици от Езикова гимназия „Пловдив“, ръководени от г-н Лулчо Попов, запознаха присъстващите със значението и използването на фенолите в медицината, а за да бъде атмосферата напълно нажежена, запалиха саморъчно напълнени балони с водород. Секцията „Български следи

Участници в една от сбирките на клуба

в химията“ ни запознава с биографиите на велики български учени и препятствията, през които те са преминавали, прославяйки България и оставяйки след себе си открития с огромно значение за науката.

Посетете официалния сайт на Химическия клуб „Драгендорф“ – <http://chemclub.uni-plovdiv.net>, или на Facebook страница – Chemistry Club Dragendorff.

ЗАПОВЯДАЙТЕ!

➔ От стр. 22

нират, наблюдават, оценяват и адаптират учебния процес.

Обучителните курсове ще могат да се актуализират по лесно и актуализацията ще бъде извършвана в съответствие с промените, настъпили в съответните области. Курсът може да промени своя дизайн по лесно и потребителите да бъдат информирани по-бързо.

Платформата за обучение има три вида потребители: ученици, учители и родители. Всички потребители ще имат профили и те ще бъдат достъпни чрез заявление за регистрация, подадени до администраторите на сайта.

Адаптирането на учебното съдържание за деца с нарушен слух и нарушено зрение е друга иновативна точка в образователния процес, която ние иска-

Стимулиране на дарбите...

ме да постигнем. Степента на използване на таблети и смартфони е достигнала до почти 30%, притежателите на смартфони имат средно по 17 приложения, които са инсталирани на телефоните им. Ранният достъп до подходящи образователни техники за деца със специални образователни потребности увеличава техния шанс за интеграция и реализация в зряла възраст.

Екипът от преподаватели на Пловдивския университет ще бъде и организатор на обучение през месец август в България на тема „Разработване и прилагане на учебна програма за таланти деца, особено сред децата със специални образователни потребности“.

Лектори на интерактивното обучение ще са преподаватели и практики от България, Полша и Румъния. Обучението е насочено към учители, които работят с деца със специални образователни потребности, а също така и към родители. Екипът от страна на Пловдивския университет отговаря за разработване и оценка на образователни пакети, предлагани на платформата за обучение – пилотни уроци за деца на възраст от 3 до 5 години; пилотни уроци за деца на възраст от 6 до 8 години; пилотни уроци за деца на възраст от 9 до 12 години; пилотни уроци за деца на възраст от 12 до 17 години.

Целта на проекта е да поста-

вим най-новите методи и постижения в областта на информационните технологии, за да се премахнат бариерите за обучението на таланти деца със и без увреждания. Специфичната особеност на тези деца не е в тяхната физическа недостатъчност, а в механизмите, използвани за достъп до информация по подходящ път, както и индивидуален подход към всеки ученик и родител.

Учениците се нуждаят от образование, съпътствано с творчество като стимул за социално-емоционални взаимоотношения. Във връзка с това, електронното обучение и софтуерните приложения предлагат адекватна среда за разработване и използване на съвременни материали и методи на работа заедно с обучението, което стимулира творчеството.

Футболната пролет в Пловдивския университет

Студентският съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“ организира футболен турнир, в който взеха участие 14 отбора. Разликата от предишни издания на турнира беше в това, че отборите не бяха сформирани на факултетен принцип, а състезателите в тях бяха от различни специалности и факултети. В оспорвана борба за първото място отбор „Риц“ се наложи с 3:1 над съперника си „Сикретс“. Приз за най-добър вратар получи Стефан Стефанов, а за голмайстор – Адриан Танев. Малкият финал, за трето и четвърто място, бе спечелен от „Златните момчета“ с класическото 3:0 срещу отбора на „Войните“.

Студентският съвет към ПУ завоюва първото място на спортния празник, организиран от Колежа по икономика и администрация. В турнира по футбол взеха участие четири отбора. Освен с купата за първото място, Пловдивският университет си тръгна и със статуетка за голмайстор на турнира, заслужена от Светослав Енчев – възпитаник на специалността „Физическо възпитание“ и председател на Студентския съвет, като нашето момче отбеляза цели 9 гола.

„Пловдивски университет“

„Пловдивски университет“

Отборите, които спечелиха медали в университетския футболен турнир

Педагожка и юрист спечелиха титлите Мис и Мистър ПУ

Носителите на двата приза заедно с организаторите

На 22 април 2015 г. в клуб „Планета“ се проведе конкурсът Мис и Мистър ПУ, организиран от Студентския съвет. Близко 3 часа участниците демонстрираха своите познания пред колегите си, дефилираха по бански и в официални тоалети, за да впечатлят аудиторията и журито. В крайна сметка студентката Габриела Гъркова (специалност „Начална училищна педагогика“) и първокурсникът в Юридическия факултет Стоян Димов заслужиха титлите Мис и Мистър ПУ. Освен при-

знание те получиха и по 300 лева, ваучер за 50% отстъпка на Лятната универсиада в курорта „Албена“ през август и награди от спонсорите.

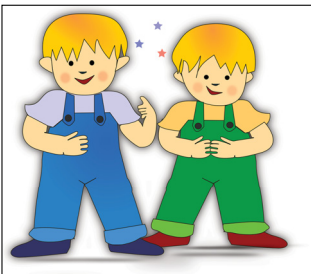
Второто място остана за Стела Колева (трети курс, „Физическо възпитание“) и Николай Ненчев (четвърти курс, „Стопанско управление“). На трето място журито класира Христина Мунчева („Бизнес информационни технологии“) и Кристиян Стоев („Международни икономически отношения“).

„Пловдивски университет“

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЛЪСКАНИЦИ

1. Двама ученици трябва да стъпят върху лист от вестник по такъв начин, че да е невъзможно да се докоснат с ръце. Как да стане това?

2. Конец, дълъг 2 м, виси от тавана на стаята, на неговия край има кука, а на нея е закачена кафена чашка. Можете ли да прережете края с ножица по средата, без чашката да падне на земята? Забранява се да държите края или чашката, докато режете края!

Отговори на задачите от миналия брой

- Верният отговор е 6.
- Професорът е на 35 години през 2015 г. Разлагаме числото $2010 = 2 \cdot 35 \cdot 67$ на множители и виждаме, че $2 \cdot 3 \cdot 5 = 30$.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

Мисли за математиката

Блез Паскал

(1623 – 1662)

Величието на човека е в способността му да мисли.

Предметът на математиката е толкова сериозен, че е полезно да не се пропуска случай да го направим малко занимателен.

Давид Хилберт

(1862 – 1943)

Попитали големия математик Давид Хилберт: „Познавате ли този млад човек?“ Той отговорил: „Да, той беше мой ученик, но явно не му достигна въображение и стана поет!“